

Žanina Mirčevska

Na deževni strani

Nominacija za Grumovo nagrado 2006

1.

Skromno stanovanje v nekem bloku, staro najmanj petinpetdeset let. Pohištvo je staromodno, že zdavnaj izrabljeno, porumenelo. Tudi zavese so porumenele; preproga je porumenela; pa tudi stene so porumenele. Porumenela je tudi štiridesetvatna žarnica, še celo zrak v tej sobi je porumenel. Simon, star okrog sedemintrideset let, sedi ob mizi in piše. Občasno računa na majhnem, staromodnem računalu. In spet piše. Vstopi Mati, stara dvainsedemdeset let, v rokah drži skodelico, do vrha nalito s čajem. Simon se obrne in zagleda Mater s skodelico.

SIMON: Pusti čaj na komodi.

Mati, počasi, z majhnimi, tihimi korakci, da se čaj slučajno ne bi razlil iz prepolne skodelice, pride do njega. Odloži skodelico, ne na komodo, temveč na mizo, kjer Simon dela.

SIMON: Mama, rekel sem na komodo.

MATI: Ohladil se bo.

SIMON: Zlil se bo po papirjih, mama.

MATI: Nisem dala sladkorja. Res.

SIMON: Saj ne rabim čaja, mama ...

MATI: Zakaj ne? Kamilice. Prave, iz lekarne, ne iz vrečke.

SIMON: Nisem bolan ...

MATI: Ohladil se je že, sine.

Simon vzame skodelico in nervozno, hitro, skoraj sunkovito, v nekaj požirkih, čaj dobesedno zlije vase. Prazno skodelico da Materi nazaj v roke.

SIMON: Hvala. In zapri vrata, ko boš šla.

Mati gre s tihimi koraki proti izhodu. Preden gre ven, se ustavi, komaj slišno, kot da ga ne bi hotela motiti, vpraša.

MATI: A naj ti prinesem še en pulover?

SIMON: Dva imam na sebi, mama.

MATI: Radiatorji so kot hladilnik.

SIMON: Mama, a ne vidiš, da delam ...

MATI: Ti kar delaj, sin moj, ti kar delaj ... (*Kratek premor.*) ... Ampak v sobi mora biti najmanj petindvajset stopinj. Posebej če ves čas sediš, ko delaš. Jaz tako mislim, ti pa kakor hočeš.

SIMON: Mama, ne skrbi, če me bo zeblo, bom prižgal kurjavo. Res.

On nadaljuje z delom, Mati hoče iti, toda spet se ustavi, ga gleda, počaka na trenutek, ko misli, da ga bo najmanj motila, in spet komaj slišno vpraša.

MATI: Hočeš, da ti naredim mlečni riž?

SIMON: Kaj?

MATI: Hočeš mlečni riž?

SIMON: Mlečni riž? Ja, lahko. Lahko.

Mati gre ven. On dela. Nekaj piše, računa na majhnem, staromodnem računalu. Kar traja. Mati spet pride, stoji pri vhodu in čaka na primeren trenutek.

MATI: Ni riža.

SIMON: Poglej v omari.

MATI: Pogledala sem.

SIMON: V shrambi?

MATI: Tudi tam ga ni.

SIMON: Potem pa pusti, ni treba.

MATI: A bi rad, da ti skuham polento?

SIMON: Ja, ja, lahko, lahko tudi polento.

MATI: Ampak tudi koruzne moke ni.

SIMON: Če je ni, potem je ni.

MATI: Ni moke, ni mleka, niti enega samega jajca ni v hladilniku.

SIMON: Kupil bom, jutri. Zdaj tako ali tako nisem lačen.

MATI: Ampak zdaj bi vseeno pojedel porcijo mlečnega riža, skodelo polente ali pa palačinke, a ne? ...

SIMON: Mama, kaj ne vidiš, da delam, če ni, ni, kaj potem ...

MATI: In kaj delaš sinko?

SIMON: Pišem nabavni seznam?

MATI: In kaj nabavljaš?

SIMON: Mama, ti hočeš vse vedeti. Za neko gradbeno firmo nabavljam gradbeni material, to nabavljam.

MATI: Za katero firmo, sin moj?

SIMON: Za neko gradbeno firmo. In zdaj pišem nabavni seznam za to gradbeno firmo.

MATI: Zakaj se jeziš, sinko?

SIMON: Pa ne, res ... res ... mama ...

MATI: Nisi več v Elektofaru?

SIMON: Ne, nisem.

MATI: Kdaj si zlomil očala?

SIMON: Mama, zjutraj moram zelo zgodaj vstati, tričetr na polnoč je že, moram pa še veliko narediti.

MATI: Delaj, ti samo delaj, sin moj.

SIMON: Lahko noč mama.

MATI: Lahko noč.

SIMON: Mama ...

MATI: Ja, sine?

SIMON: Ne skrbi zame. Res. Vse je v redu. Res ne skrbi.

MATI: Ne bom, sine. Ne bom. Kakor koli že, ti si svoj človek. Kaj naj jaz skrbim Konec koncev, je, kar je.

SIMON: Vse je v redu, res mama.

MATI: Vse, vse, sine. Vem, da je vse v redu.

SIMON: Lahko noč, mama.

MATI: Lahko noč, sine.

On dela, ona še vedno ostane v sobi, za njegovim hrbtom.

MATI (zase): Vse je v redu. Vse. Vem, da je vse v redu. Vem, da si lačen, da ti je hladno, vem, da te je Marjana pustila, vem, da imaš karies na petici spodaj desno, nimaš za zobarja, ne za položnice, ne za nova očala, vem, da so te odpustili, vem, da delaš zdaj za firmo, ki je ničvredna, in vem, da bi zdaj pojedel eno veliko porcijo mlečnega riža s cimetom in še eno veliko skledo polente in še najmanj deset palačink, s sirom, medom, marmelado in orehi, ker nisi jedel nič že tri dni, razen konzerve mesnega narezka in četrt kruha. Tisti mesni narezki danes, to je samo obarvana moka, to niso mesni narezki, kot so bili nekoč. Ne, ne, niso. Ampak, konec koncev, je, kar je.

On dela, piše, računa. Mati iz žepa potegne krpo, briše prah po poru-menelem pohištvu, skoraj neslišno in zelo mirno, kot da je ni v sobi, kot da je normalno brisati prah ob polnoči. Zunaj, na hodniku, se sliši škripanje vrat. Simon in Mati gledata v tisto smer. Vstopi Marjana. Ko jo Simon zagleda, skoči na noge, niti slučajno je ni pričakoval.

MARJANA: Zvonec ti ne dela. Trkala sem. Nisi slišal?

SIMON: Ne ...

MARJANA: Motim?

- SIMON: Ne, ne, izvoli. Usedi se. (*Ponudi ji stol, da bi sedla.*)
- MARJANA: Nímam časa. (*Vseeno sede; pavza.*) Telefon imaš izklopljen.
- SIMON: Ja, ja, tudi drugi so me opozorili, da me ne morejo dobiti, verjetno je kakšna okvara, na liniji ali pa na aparatu. Kolega mi je prav danes rekel, jaz pa nisem niti ...
- MARJANA: Prišla sem okrog osmih, ni te bilo.
- SIMON: Ja, ja, danes sem bil zelo zaposlen. Šele ob pol desetih sem prišel domov. V firmi pri nas, veš, kako je ...
- MARJANA: Kličem te že cel teden.
- SIMON: Ja, ja, pokvarjen je, pokvarjen je, telefon. Jutri grem okvaro prijavit na pošto. Te dni ni bilo časa, v firmi smo tako zasedeni. A si za kavo?
- MARJANA: Kavo? Ob polnoči?
- SIMON: A je že polnoč?
- MARJANA: In tri minute.
- SIMON: A bi ... čaj?
- MARJANA: Nimam časa, hvala.
- SIMON: Imam kamilice, prave ...
- MARJANA: Ne, hvala.
- SIMON: Oprosti, mogoče je malo hladno. Čez dan ne grejem, ko sem prišel domov, se nisem niti spomnil, da bi prižgal kurjavo. Toliko dela imam ... ne vem, kje imam glavo. Res. Takoj bom prižgal.
- MARJANA: Kdaj mi boš vrnil denar?
- SIMON: Denar? Kmalu, kmalu.
- MARJANA: Kdaj je to kmalu, Simon?
- SIMON: Čez teden, dva.
- MARJANA: Pred mesecem in pol si rekel, da mi ga boš vrnil čez nekaj dni. Pred mesecem in pol si to rekel.
- SIMON: Pravkar čakam, da nas firma izplača. Veš, naredili so neko neumnost, zdaj čakajo novih prilivov. Vsak dan pravijo, da ... da bo. Vrnil ti bom, zagotovo, zagotovo. Ne skrbi. To je prva obveznost, Marjana. Veš, kako je, vse se je nekako naenkrat zgodilo, in nikakor ne morem dobiti denarja ... Saj veš, koliko vse to stane. Vsi stroški za stanovanje, pa mamin pogreb ... Imam samo še štiri obroke. Vzel sem najbolj poceni opremo, ampak vse je tako drago ...
- Marjana vstane, gre proti izhodu, na hodnik. Pride nazaj. Z njo vstopi izjemno velik in močan človek. Simon pogoltne.*
- MARJANA: Prišla sem po mizo, Simon. To sem jaz kupila. To je moje.
- SIMON: Seveda, seveda, vzemi jo, če jo rabiš, jo rabiš. Seveda.
- Kratek premor.*
- MARJANA (*Simonu*): A boš pobral papirje?

SIMON: Prosim?

MARJANA: Papirje, Simon.

SIMON: A, ja, ja seveda.

Simon hitro pobira svoje papirje in svoje staro računalo. Neroden je in papirji mu padajo po tleh. Veliki človek dvigne mizo. Marjana mu kaže tudi na stola.

MARJANA: Tudi to, prosim.

Veliki človek vzame tudi stola in gre z velikim tovorom ven.

MARJANA: Ne pozabi na dolg. Jaz zagotovo ne bom.

SIMON: Ne bom, seveda ne bom. Ne skrbi, Marjana.

MARJANA: Naslednjič te bom poklicala, preden pridem, če ti slučajno popravijo telefon, seveda.

Marjana odide.

MATI: Koza. Nikoli mi ni bila simpatična. Pravzaprav sem vesela, da nista več skupaj. Zredila se je. Po petintridesetem se je začela spreminjati v teto. Kje je zdaj zaposlena?

SIMON: Ne vem, mama. Ne vem, kje je zaposlena.

MATI: Kupila si je nov plašč. Zgleda, kot da bi zamenjala službo.

Mati še naprej briše prah. Simon pobira papirje po tleh; ureja jih. Gre ven. Pride nazaj, s kartonsko škatlo, ki jo postavi kot delavno mizico. Razporeja svoje papirje po škatli. Sede na tla. Dela.

MATI: Koliko je stal pogreb?

SIMON: Veliko mama, veliko.

MATI: Več, kot je bila moja zadnja pokojnina?

SIMON: Veliko več.

MATI: Banda.

SIMON: In to še kakšna, mama.

MATI: Koliko si ji dolžan, sine?

SIMON: Za pogreb in kopalnico.

MATI: Tudi za kopalnico?

SIMON: Ja, tudi za kopalnico.

MATI: Meni so bile stare ploščice bolj všeč.

SIMON: Tudi meni, mama.

MATI: In zakaj si jih potem zamenjal?

SIMON: Mama, zamenjal sem jih zato, ker sem jih moral zamenjati! Odvodne cevi, pa tudi cela inštalacija je bila stara več kot petdeset let. Strop je bil poscan. Iz sten je tekla voda, s stropa sosedova scalina in drek.

MATI: Ampak sinko, če je puščalo iz Ružinega stanovanja, potem bi ona morala zamenjati cevi. Zakaj ji nisi povedal tega.

SIMON: Mama, Ruža se je odselila. Že zdavnaj.

MATI: Odselila? In kdo zdaj stanuje nad nama?

SIMON: Nimam pojma, kdo stanuje nad nama. Pa me tudi prav briga, kdo stanuje nad nama.

MATI: Ne glede na to, kdo stanuje zgoraj, bi, če že pušča iz njihovega stanovanja, moral zamenjati cevi.

SIMON: Mama, v redu, ti vse veš, vedno si vse vedela, žal pa jaz nisem kot ti, žal mi je, in zdaj te lepo prosim, da me pustiš delati v miru.

MATI: Zakaj se jeziš, sinko?

SIMON: Ne jezim se, ampak, prosim te, pusti me že enkrat pri miru. Delam.

MATI: Dobro, dobro. Ti samo delaj. Samo delaj.

Ona nadaljuje z brisanjem prahu, občasno pogleda Simona, kaj počne. On je zelo živčen, grize si nohte, računi se mu ne ujemajo pa še "nova" delovna miza mu greni situacijo.

MATI: Sinko?

SIMON: Kaj je spet, mama?

MATI: Samo še nekaj bi te vprašala, potem te ne bom več motila. Res.

SIMON: Vprašaj, mama.

MATI: Kje so moje obleke?

SIMON: A jih rabiš, mama?!

MATI: Saj veš, da jih ne rabim. Samo zanima me, kaj si naredil z mojimi obekami.

SIMON: Tiste bolj stare sem dal Fatimi.

MATI: Še vedno pometa stopnice?

SIMON: Ja, še vedno, mama. Pozdravlja te.

MATI: A res?

SIMON: Ne! Seveda ne, seveda te ne pozdravlja, hotel sem reči, omenja te, vedno, ko me zagleda na stopnicah ali pred dvigalom.

MATI: Omenja me! Kako prijetna gospa je bila to.

SIMON: Tvojo zeleno obleko nosi, ko pometa stopnice.

MATI: Katero zeleno?

SIMON: Tvojo zeleno.

MATI: Tisto, na preklop?

SIMON: Ja, tisto na preklop.

MATI: O, poglej, poglej, kako ljudje postajajo razsipni. Saj to sploh ni tako slaba obleka. Lahko bi šla z njo v mesto. Poglej si jo, poglej. Jutri bo verjetno pometala stopnice že v mojem *chanellu*.

SIMON: Ne ne, v *chanellu* ne bo pometala, ker ji ga nisem dal.

MATI: Pametno. Pametno, da ji ga nisi dal ... Kaj pa si z njim naredil? Pa saj ga nisi vrgel proč?!

SIMON: Prodal sem ga, mama. Tvoje boljše stvari sem prodal v *second-hand* prodajalno.

MATI: Tudi mojo maturantsko obleko si prodal?

SIMON: Tudi to sem prodal, mama, tudi to.

MATI: Škoda.

SIMON: Kaj, a bi šla mogoče na maturantski ples?

MATI: Škoda. Res škoda. V vseh tragičnih zgodbah so stvari tragične, ker se take stvari ne zgodijo, da bi bile srečne. Včasih samo malenkost manjka, da bi bile srečne, ampak brez te malenkosti spet ni nič. Pravzaprav je veliko takih zgodb, kjer ravno malenkost manjka. Mislim, da tudi ni popolnoma srečnega, mislim, popolnoma srečnega človeka. Vsakemu nekaj manjka. In pogosto je to, kar manjka, ravno to, malenkost. Žal mi je, sin moj, da ti nisem povedala nečesa, za kar mi je zdaj žal, da ti nisem povedala. Niti pomislila nisem, da bi se to lahko zgodilo. Kdo bi vedel, da me bo povozil avtobus. Tudi zame je vse bilo tako presenetljivo. Tistega dne sem hotela oprati zavese in preproge. Hotela sem ti povedati, vendar sem čakala na pravi trenutek ... Nisem ti povedala, ker sem hotela, da narediš nekaj iz sebe. Marjana je ambiciozna, ampak vsak lahko računa samo nase. Ti si preveč računal nanjo. Vedela sem, da bo izpadlo tako, kot je. Ampak kriva sem, v vsakem primeru, kriva sem, ker ti nisem povedala ...

SIMON: Česa, česa mi nisi povedala mama?

MATI: To, da si prodal mojo maturantsko obleko. Če bi ti rekla, da je ne smeš prodati, potem je ne bi prodal ...

SIMON: Maturantska obleka, maturantsko obleka, za božjo voljo, kaj ti je tako pomembna ta zajebana maturantska obleka ...

MATI: V obrobi obleke je bil všit listek, in prosim te, da ne uporabljaš nesramnih besed, vsaj ne v moji prisotnosti.

SIMON: Kakšen listek?

MATI: V obrobi obleke! V obrobi moje zajebane maturantske obleke je bil všit listek, za katerega bi ti morala povedati. Na listku sta bili napisani šifra in številka trezorja.

SIMON: Kaj?

MATI: Kar smeš se, kar smeš se.

SIMON: Kakšen trezor, mama, prosim te?

MATI: Nisem ti povedala, ampak imela sem trezor v banki.

SIMON: Ti? Trezor? V banki? Mama, daj, ti me zajebavaš ...

MATI: Nehaj, Simon, nočem poslušati teh grdih besed ...

SIMON: Oprosti, ti se z mano ... posmehuješ se mi, mama, ali kaj?

MATI: Ja, Simon, imela sem trezor. Nisem ti povedala. Nisem bila zadovoljna s tabo. Če bi ti povedala, da imam trezor, bi ti ves čas računal na ta trezor, ampak to sem čuvala za stare dni, za svoje stare dni, zato, ker, tako kot sem rekla, mora vsak skrbeti zase.

SIMON: In kje je zdaj, ta tvoj trezor?

MATI: Ta moj trezor je še vedno tam, kjer je bil.

SIMON: Poslušaj, mama, če si zares imela trezor ...

MATI: Ja, imela sem ga, zares sem imela trezor.

SIMON: Potem pa mi povej, kje je.

MATI: In kaj, če ti povem?

SIMON: Bom šel po trezor, logično.

MATI: Ni prav logično. Kaj boš brez šifre? Kaj brez številke?

SIMON: Pa saj imajo tam kakšen dokument.

MATI: Seveda imajo. Ampak v dokumentu piše, da nihče, razen mene, ne more razpolagati z vsebino trezorja.

SIMON: Pa saj jaz kot tvoj pravni dedič lahko.

MATI: Nihče. Piše. Nihče.

SIMON: In čigav je potem zdaj ta trezor?

MATI: Moj.

SIMON: Ja, razen, da je tvoj ...

MATI: Banka ga ne bo odpirala petdeset let, od dneva moje smrti seveda, potem pa bo to, kar je v trezorju, pripadlo banki.

SIMON: Odlično.

MATI: Razen, če pravni dedič ne dokaže pravice do vsebine trezorja.

SIMON: In kako naj to dokažem?

MATI: S šifro, sin moj, s šifro.

SIMON: Ki je, seveda, nimam.

MATI: Simon, Simon, ti vedno nekaj zajebaš.

SIMON: Ti si zajebala, mama, ti ...

MATI: Hvala ti, sinko.

SIMON: Oprosti mama, ampak o trezorju bi me lahko vsaj obvestila.

MATI: Lahko bi, pa te nisem.

SIMON: Vendar mora obstajati način, da se pride do tega, kar je najino.

MATI: To je moje, sin moj, ne najino. Moje.

SIMON: Dobro, do tega, kar je tvoje.

MATI: Ne, ni možno sinko. V pogodbi je natančno poudarjeno, da nihče ne more priti do vsebine trezorja. Ko sem bila živa, je bilo možno priti v trezor samo z mojim podpisom in v moji prisotnosti, v primeru smrti pa samo, če ima pravni dedič številko in šifro trezorja.

SIMON: Dobro si to napletla. Zakaj mi nisi povedala vsaj, da imaš trezor?

MATI: Zakaj? Ker ne bi dokončal niti tiste piškave srednje elektro šole, če bi ves čas vedel in računal na ta moj trezor.

SIMON: In kaj zdaj?

MATI: Zdaj bi ti rada podpisala, toda moj podpis ni več veljaven.

SIMON: Šifre pa nimam.

MATI: Žal mi je, sin moj. Naredila sem napako, ampak tudi ti si pohitel s prodajo mojih stvari.

SIMON: Moral sem plačevati račune. Veš, koliko vse to stane ...

MATI: Vem, vem, zdaj vem.

SIMON: In koliko denarja je to?

MATI: Ne samo denarja. Veliko dragocenih stvari.

SIMON: Koliko vrednih, mama, koliko vrednih?

MATI: Recimo, da bi lahko vrnil denar tisti kozi, se pravi za pogreb in kopalnico, da bi spet nalepil stare ploščice in mogoče ... mogoče še za majhno stanovanje.

SIMON: Za majhno stanovanje?

MATI: Enosobno stanovanje. Hotela sem ga kupiti, da bi ga oddajala.

SIMON: Mama, od kod tebi denar?

MATI: Garala sem celo življenje, Simon, garala in varčevala. Že z osemnajstimi sem bila v službi. Kaj pa ti, cele dneve ...

SIMON: V redu, v redu, v redu, vsaj čaj mi naredi, mama.

MATI: A bi rad kamilice?

SIMON: Ni važno, ni važno, samo, da je čaj.

MATI: Seveda je važno. Lipa je za prehlad, kopriva za mehur in kamilice za živce.

SIMON: Ni važno, daj vse naenkrat, mama.

Mati odide, da bi skuhala čaj. Tema.

Luč. Second-hand prodajalna za obleke. Za pultom Second-hand diler, spredaj Simon.

SECOND-HAND DILER: S čim vam lahko ustrezem, gospod?

SIMON: Dober dan. Se me mogoče spomnite?

S-H DILER: Seveda se. Seveda se spomnim. Kupovali ste pri nas.

SIMON: Ne, ne. Nisem kupoval. Prodal sem.

S-H DILER: Žal mi je, skladišča so polna, trenutno odkupujemo samo priznane firme in unikate. Pridite konec meseca.

SIMON: Hotel sem samo ...

S-H DILER: Ne odkupujemo stvari, mladi mož. Hvala.

SIMON: Toda ...

S-H DILER: Konec meseca.

SIMON: Samo vprašal bi.

S-H DILER: Rekel sem konec meseca.

SIMON: Gospod!!! Ničesar vam nočem prodati. Poslušajte me! Naredil sem napako! Prodal sem vam mamino maturantsko obleko. Pomotoma.
Kratek premor.

S-H DILER: Jo mama zahteva nazaj?

SIMON: Ja. Zahteva jo nazaj. Jezi se, ker sem jo prodal.

S-H DILER: Koliko je stara gospa mama?

SIMON: Dvainsedemdeset, pravzaprav je sedaj štiriinšedemdeset.

S-H DILER: Potem je mama maturirala in torej zablestela v tej obleki pred kakšnimi ... petinpetdesetimi leti.

SIMON: Ja, natančno pred petinpetdesetimi leti.

S-H DILER: Želi mogoče mama spet na maturantski ples?

SIMON: Gospod, ne želi si na maturantski ples, toda ... spomin je spomin, in ko je človek star, so mu najljubši davni spomini. Saj veste, kako je, kar je na dnu, to ostane.

S-H DILER: Kakšna je bila ta obleka?

SIMON: Bela do pasu, od pasu nagubano temnomodro krilo, z okroglim temnomodrim ovratnikom in drobnimi temnomodrimi gumbki od ovratnika do pasu, dolgih belih rokavov, malo nabranih in z ravno tako temnomodrimi zapestniki.

S-H DILER: Pa material?

SIMON: Material? Ne bi vedel ...

S-H DILER: Svila? Šantung? Taft? Kašmir? Viskoza? Krepžoržet?

SIMON: Lahko, nekaj lahkega.

S-H DILER: Lahka, lahko je tudi volna, gospod.

SIMON: Ne, volna gotovo ni bila.

S-H DILER: Seveda ne. Maturantske obleke se šivajo maja, in to so ponavadi poletne obleke.

SIMON: Se spominjate obleke?

S-H DILER: Seveda se je spominjam. Moda petdesetih, vonj krize, brezposelnosti, lakote, kurjenja s premogom, kurniki pred vsako hišo, sram za vsako malenkost in polna usta upanja, upanja polna usta. Upanja za boljši jutri. Jutri polnih želodcev.

SIMON: Imate mogoče obleko ...

S-H DILER: Kdo bi kupil to cunjo? ...

SIMON: Vrnite mi jo, prosim ...

S-H DILER: Ste to hoteli reči?

SIMON: Kaj?

S-H DILER: Kdo bi kupil to cunjo? ...

SIMON: Seveda, kdo bi jo kupil.

S-H DILER: Take cunje grejo najhitreje. To je retro. Sem ljudje ne prihajajo zaradi obleke, dragi moj. Kaj je danes tekstil? Ničla, čista ničla. Na tone ga je. Ljudje prihajajo sem, da bi kupili patino, patino časa. Jaz sem diler časa, ne tekstilec.

SIMON: Ste prepričani, da ste jo prodali?

S-H DILER: Ste prepričani da ste jo prinesli?

SIMON: Prosim vas, preverite še enkrat. Zelo je pomembno zame.

S-H DILER: Pozdravite gospo mamico in ji recite: "Moramo se naučiti poslavljati se od stvari, deklica. Vsakdo izgubi nekaj. Na koncu vsi vse. Za vedno. Tako kot ko se izgubi stalni zob." Koliko jih je ostalo vaši mami? Jaz sem si vstavil porcelanske. Vse. Do zadnjega. Če nima zob, gospa mama ima prav gotovo kakšno fotografijo, rosno mlada, verjetno še devica, v belo-temnomodri, frfotavi maturantski obleki.

SIMON: Ne, nikakršnih fotografij nima.

S-H DILER: To je mogoče tudi prednost. Izgubiti včasih pomeni dobiti.

SIMON: Izgubiti pomeni izgubiti, gospod.

S-H DILER: V odsotnosti obleke je lahko spomin močnejši in globlji. Vaša mama se mora naučiti najti *dobiti* v *izgubiti*.

SIMON: Hvala lepa, gospod. Nasvidenje.

Simon gre proti izhodu.

S-H DILER: Se ti mudi? Vidim, da je ta obleka zelo pomembna zate. Stara zna biti zelo strupena, ne? Kdaj ženskam usahne kislina? Nekaterim nikoli. Še črvi v krsti pocrkajo od te njihove kisline. Jaz ti mogoče lahko pomagam, dragec. Tukaj imam veliko ponudbo.

SIMON: Hvala, hvala, ni treba.

S-H DILER: Misliš, da ima stara tako dober spomin? Naročiva lahko identično.

SIMON: Ne, ne, hvala.

S-H DILER: Je zate prav ta obleka pomembna?

SIMON: Ja.

S-H DILER: In kopija te ne zanima?

SIMON: Zelo ste ljubeznivi, gospod, hvala.

Simon gre. Ko je pri izhodu, S-H diler spregovori.

S-H DILER: Kaj pa, če vem, kje je zdaj ta obleka? Recimo, da sem jo prodal znanemu kupcu.

SIMON: Veste?

S-H DILER: Vsaka stvar, ki se izgubi, ni izgubljena. Nikamor ne more pobegniti. Vse izgubljeno je tukaj. Vendar tega ne moremo najti, ker je vse tako veliko, mi imamo pa tako majhne oči. Zelene, modre, črne, rjave ali pa vse skupaj, kakor moje. Moja babica je zmeraj govorila, da

za vsako bolezen obstaja zel. Vse je tukaj, torej. Samo pravo zel moraš uporabiti za pravo bolezen. Predstavljaš si, da imaš raka in da ga hočeš ozdraviti, toda samo ena zel je prava za tvojega raka. Kaj bi ti storil? Povej mi, kaj bi storil?

SIMON: Ne vem, nisem razmišljal, nimam raka ...

S-H DILER: Pa recimo, da ga imaš in da obstaja zel za tvojega raka.

SIMON: Ne vem, verjetno bi odšel k zeliščarki, naj mi pove ...

S-H DILER: Seveda bi odšel, vendar tudi ona ne more vedeti vsega. Ker je na milijone zeli in na milijone rakov. Veš, kaj bi jaz naredil?

SIMON: Kaj?

S-H DILER: Skuhal bi čaje iz vseh zeli, kolikor jih že je. Vse čaje bi popil naenkrat. In ko bi tisti pravi prišel do raka, bi ga premagal. Meni sploh ni potrebno vedeti, katera zel je bila prava. Vse je lahko tudi anonimno.

SIMON: Ja, zanimivo ... Lahko prosite gospoda? ...

S-H DILER: Katerega gospoda?

SIMON: Kako, katerega? Gospoda, ki ste mu prodali obleko.

S-H DILER: Ne.

SIMON: Plačal vam bom.

S-H DILER: Koliko?

SIMON: Povejte, koliko zahtevate? Prosim vas, zares potrebujem to obleko.

S-H diler nekaj piše na listek.

S-H DILER: Sam boš šel h gospodu. Napisal sem ti naslov. Vse, kar moraš storiti, je, da prideš do listka.

SIMON: Kako to mislite?

S-H DILER: Jaz nisem slab človek, veš. Listek ti bom dal, tako ali drugače, toda rad bi, da bi do njega prišel sam.

SIMON: Kako, sam?

S-H diler zloži listek v majhen pravokotnik, tako majhen kot noht.

S-H DILER: Listek bom vstavil med svoji dve beli oblini.

SIMON: Prosim?

S-H DILER: Med svoji dve beli oblini.

SIMON: Kakšni oblini?

S-H DILER: Oblini, na katerih sedim. Ti moraš z zvezanimi rokami priti do listka. Vse lahko uporabiš, razen rok. Nobenih drugih omejitev ni.

SIMON: Se šalite?

S-H DILER: Zabavno je, to ti jamčim.

SIMON: To ni normalno, lepo vas prosim.

S-H DILER: Ti ni že malo dolgčas od te tvoje normalnosti?

SIMON: Dajte mi naslov. Če ne bi bilo tako pomembno, vas ne bi prosil.
Res.

S-H DILER: Zakaj ne bi poskusil nečesa drugega, pa čeprav najbolj
butasto stvar v življenju? Biti vseskozi normalen ni zdravo, ni zdravo,
pa tudi koristno ni.

SIMON: Gospod, dal vam bom denar.

S-H DILER: Oblini imam gladki kot dojenček, nobenih dlak, vsako jutro
se kopam v oljnem kamiličnem ekstraktu. Nič ni slajšega od tega, ko
človek sam pride do cilja.

Tema.

2.

Stanovanje, v katerem živi Hamid, mlad študent arabskega porekla. To, da je arabskega porekla, se vidi po barvi njegove kože in po fizionomiji. Pred sabo drži debelo knjigo. Uči se. Pri vhodnih vratih nekdo zvoní. Hamid vstane, odloži knjigo, pride do vrat in odpre. Pred vrati stoji Simon.

SIMON: Dober dan.

HAMID: Dober dan.

SIMON: Oprostite, če motim. Ime mi je Simon Tržič. Iščem gospoda Davida Šariča.

HAMID: Koga?

SIMON: Gospoda Davida Šariča.

HAMID: Oprostite, to je verjetno pomota ...

SIMON: Je to Ulica narodov petnajst, stanovanje številka tri?

HAMID: Ja, Ulica narodov petnajst, stanovanje tri.

SIMON: Potem tukaj stanuje gospod David Šarič.

HAMID: Ne, tukaj ne stanuje, zagotovo.

SIMON: Ampak, kako ne ...

HAMID: Mogoče je stanoval, pred nama ...

SIMON: Rečeno mi je bilo, da zdaj stanuje tukaj ...

HAMID: Gospod, v tem stanovanju živim skoraj pet let.

SIMON: Vi niste od tukaj?

HAMID: Ne.

SIMON: Najemnik?

HAMID: Ja. Študent.

SIMON: Lastnik stanovanja pa je verjetno gospod David Šarič.

HAMID: Ne, lastnica stanovanja je neka starejša gospa.

SIMON: Potem je gospod David Šarič mogoče njen mož.

HAMID: Gospod, gospa je vdova že več kot dvajset let. Ne bi vedel, res.

SIMON: Ste prepričani, da tukaj ne stanuje David Šarič?

HAMID: Seveda sem, gospod!

SIMON: Mislil sem, v hiši?

HAMID: Ne stanuje tukaj, ne v tem stanovanju in ne v tej hiši. Poznam svoje sosede in prepričan sem, da tukaj ne stanuje oseba s takim imenom, zagotovo. Nasvidenje, gospod.

SIMON: Vas lahko zaprosim, da bi vseeno vprašali gospo lastnico stanovanja, ali mogoče ona kaj ve o gospodu Davidu Šariču?

HAMID: Gospod, gospa lastnica stanovanja živi več kot dvainpetdeset let v tujini. Oddaja stanovanje študentom iz tujine, zato ker ga ne rabi.

Edino, kar jo zanima, je najemnina. Dvomim, da sploh pozna koga od tu.

SIMON: Ampak vseeno jo vprašajte. Gospoda Davida Šariča iščem že dolgo. Na pravi poti sem, zelo sem blizu, vem, čutim, vendar ga nikakor ne najdem. Zdi se, da gospod Šarič pogosto menja naslove.

Zame bi bilo zelo pomembno, najti ga ...

HAMID: Verjamem, da bi bilo to za vas zelo pomembno, gospod, ampak ...

SIMON (*drži papirček v roki*): A me lahko prosim obvestite v primeru ...

HAMID: Prepričan sem, da niste na pravi poti gospod ...

SIMON: Ampak mogoče pa bi ...

HAMID: Nasvidenje gospod.

Hamid zaloputne vrata. Se usede pred knjigo, da bi nadaljeval z učenjem. Pri vratih spet nekdo zvoní. Hamid vstane, da bi odprl. Zelo je jezen. Odpirajoč vrata ...

HAMID: Rekel sem vam ...

V stanovanje privihra Bahraj, mladenič prav tako arabskega porekla.

BAHRAJ: Sam?

HAMID: Bahraj! ...

BAHRAJ: Tiho, tiho ...

HAMID: Kaj ti je? ...

BAHRAJ (*šepeta*): Je tukaj?

HAMID: Ne. Zunaj je.

BAHRAJ: Si sam?

HAMID: Sam, sam, če ti rečem.

BAHRAJ: Se pravi sam?

HAMID: Ja, sam.

BAHRAJ: Zakleni.

HAMID: Zakaj? ...

BAHRAJ: Zakleni, če ti rečem!

Hamid zaklene vrata.

BAHRAJ: Sedi.

Bahraj mu z roko pokaže, naj se usede. Hamid sede. Bahraj živčno hodi po sobi, z rokami na hrbtu. To traja nekaj časa.

HAMID: In? Povej.

BAHRAJ: Danes me je poklical oče ... Vsi vejo! ... O tebi in njej. Vsi vejo.

Kratek premor.

HAMID: Kaj je rekel?

BAHRAJ: Kaj je rekel, kaj je rekel. Če že moj stari ve, ve tudi tvoj, gotovo ve.

HAMID: Bom že sam uredil.

BAHRAJ: Kako boš to uredil?

HAMID: To je moja stvar in ...

BAHRAJ: Očitno ni samo tvoja.

HAMID: Kako je zvedel?

BAHRAJ: Nimam pojma, kako je zvedel.

HAMID: Si ti izčeblljal očetu?

BAHRAJ: Ne serji.

HAMID: Kdo mu je povedal?

BAHRAJ: Kdo mu je povedal? Kaj pa jaz vem, kdo mu je povedal. Nekdo mu je povedal. Nekdo od naših. Gotovo.

HAMID: Kdaj je zvedel?

BAHRAJ: Ne vem, kdaj. Danes me je stari poklical že ob pol šestih.

HAMID: In kaj je rekel?

BAHRAJ: Da ve, rekel je, da ve vse. To je rekel. In med drugim mi je povedal, da dobiš jutri obisk.

HAMID: Kdo, prihaja oče!?!!

BAHRAJ: Ne vem, ne vem. Med drugim je povedal, da dobiš jutri obisk. Bil je skisan, ciničen, zagrenjen, in kadar je moj stari skisan, ciničen in zagrenjen, potem to zagotovo ni dobro, potem zagotovo pride tvoj oče. Oče, kdo pa drug. Sredi maja te ne obiše dedek Mraz.

HAMID: Kaj delaš jutri?

BAHRAJ: Zakaj?

HAMID: Si prost?

BAHRAJ: Predavanja so zjutraj, lahko pa tudi ne grem. Povej, zakaj.

HAMID: Če pride jutri moj oče ...

BAHRAJ: Misliš, da bi ga jaz čakal!? ...

HAMID: Ne. Ne. Mislim, da ... da jo vzameš k sebi. Dokler imam očeta tu. Nekaj dni. Več kot tri dni stari ne ostane.

BAHRAJ: In kaj naj to pomeni? Mu ne boš nič rekel?

HAMID: Ne vem. Mu bom poskusil povedati.

BAHRAJ: In kako boš razložil njej?

HAMID: Pusti zdaj to. Ona nič ne komplicira.

BAHRAJ: Hami, jaz nimam dveh postelj.

HAMID: Pa spi na tleh. Nekaj dni. Prosim te.

BAHRAJ: Ti resno misliš z njo, Hami?

HAMID: Daj, pusti me.

BAHRAJ: Bodi resen, Hami. To je sezonska roba. In roba kot roba je kvarljiva.

HAMID: Neumnosti govoriš, Bahraj.

BAHRAJ: Saj življenje ni slajše od desetih ton suhih fig in dateljnov letno.

HAMID: Govoriš kot moj oče.

BAHRAJ: Škoda firme Hami, res škoda.

HAMID: Če mora biti tako, pač mora biti.

BAHRAJ: Belo ... saj to je ... to je ... belo ... belo. Tudi obrvi in trepalnice ima bele. Povej mi, da ne misliš resno.

HAMID: Mislim tako, kakor mislim.

BAHRAJ: Se šališ.

HAMID: Ne.

BAHRAJ: Je tudi tukaj (*Pokaže na mednožje.*) belo, kaj?

HAMID: Povej še kaj bolj nesramnega.

BAHRAJ: Povej ti, a je belo?

HAMID: Nehaj.

BAHRAJ: Pravijo, da imajo zamorke kot pečica vroče pičke in belke hladne kot hladilnik. Če si privoščiš zamorko in belko, avtomatično dobiš kuhinjo. To tvojo lahko uporabiš še kot zmrzovalnik. Če bi bila vsaj blondinka, Hami. Ona je ... ona je ... roba z napako. Stvor brez pigmenta. Kaj je njen oče? Pleskar. In pleska izključno z belo barvo, očitno. A je lepa? Če ji od spodaj štima, lahko gre skozi. Študira? Je prenehala. Ima denar? Samo za dva para nogavic in za bele bombažne gate. Hoče kaj doseči v življenju? Tvoja kuharica bi bila in gospodinja. Seveda. Zavohala je. Ne bo ji treba delati. Hami, odpri oči, Hami!

HAMID: A se lahko pogovarjava o čem drugem?

BAHRAJ: Ne.

HAMID: Bahraj, zares se ne želim pogovarjati o tem.

BAHRAJ: Povej, da ne misliš resno.

HAMID: Ne, ne mislim resno. A si zdaj zadovoljen?

BAHRAJ: Ti si zame kot brat, Hamid. Več kot brat. Ne bom dovolil, da gre moj brat po gobe, kar tako. Kot prvo ji povej, da ne more več živeti

pri tebi. Da te kontrolira oče. Naj si najde stanovanje. Posveti se študiju. Bo že sama razumela, da nimaš časa zanjo. In čas bo naredil svoje, zaprašil bo zvezo in vse v njej.

HAMID: Vzemi jo za dve noči k sebi. Prosim te.

BAHRAJ: Zakaj ne gre h kaki prijateljici?

HAMID: Tukaj nima nobene.

BAHRAJ: Na tleh se težko spi, ampak zate, brat moj, vse.

HAMID: Hvala ti, Baki.

BAHRAJ: Edino, če si ona ne zaželi deliti postelje z menoj.

HAMID: Baki, tokrat te zares potrebujem.

BAHRAJ: Seveda, seveda brat. Samo povej mi, Hami, povej mi, je belo?

A je belo tukaj vmes, Hami? (*Pokaže spet na mednožje.*)

HAMID: Nehaj, nehaj, nehaj že ...

BAHRAJ: Je belo? Je belo, Hami? ...

Vstopi Alba, dekle brez pigmenta, albinka.

ALBA: Kaj je belo, če smem vprašati?

BAHRAJ: O, pozdravljena! ... Vsak dan lepša. Alba, Albica, Alzbejtka, Albi.

ALBA: Kdaj si prišel, Baki?

BAHRAJ: Kdaj si prišla noter Albi? Sploh te nisva slišala. Hodiš po prstih ali lebdiš v zraku. Brezzračna, prosojna, kot angel.

ALBA: Hami, odpri okno, tako vroče je, da komaj diham.

BAHRAJ: To sploh ni vročina, gosposdična. Šele, ko boš prišla k nam, boš videla, kaj pomeni vročina.

ALBA: Ne maram vročine.

BAHRAJ: Tudi mi je ne maramo preveč, vendar kar je naše, je naše.

ALBA: Moja koža in sonce se ne ljubita prav preveč.

BAHRAJ: Nikoli se ne ve, ljubezen je pa tako ali tako slepa.

ALBA: Hami, si se kaj učil?

HAMID: Malo. Ne prav preveč.

ALBA: A si vprašal Bahraja za tisto knjigo?

HAMID: Aja. Dobro, da si me spomnila.

BAHRAJ: Kakšno knjigo?

HAMID: Politična ekonomija tri.

BAHRAJ: Safetu sem jo dal. Ravno včeraj sem ga srečal, na knjigo pa sem pozabil. Prav gotovo je ne rabi več. Pozdravil te je. Vprašal je, kaj delaš.

ALBA: Kdo je Safet?

HAMID: En od naših, podiplomec. Starejši. Nisi ga še videla.

ALBA: Safet. Lepo ime.

BAHRAJ: Lepo, tako kot on. On je res pravi Arabec.

ALBA: Safet. Kaj pomeni to ime?

HAMID: Safet? Kaj pomeni Safet? Nekaj takega kot čisto ...

BAHRAJ: Ne nekaj, temveč čisto kot belo. Safet je belo. Iz stare perzijščine.

ALBA: Lepo ime.

BAHRAJ: Kaj pa Alba pomeni?

ALBA: Če ti prav odkrito povem, nimam pojma. Pogledati bi morala v slovar z imeni. Tukaj ponavadi še tisti, ki ti dajo ime, ne vedo, kaj pomeni. Oni vedo še najmanj. Vaša imena so mi zelo všeč. Sefir, Saraf, Soliman, Safet. Če bo fantek, mu bova dala eno od teh imen, a ne Hami?

Kratek premor.

BAHRAJ: Prosim?

ALBA: Safet se mi zdi lepše kot Sefir.

BAHRAJ: Sta v drugem stanju?

HAMID: Ja.

ALBA: V tretjem mesecu.

BAHRAJ: Resno?

ALBA: Čez dva dni bo četrtri.

BAHRAJ: Četrtri! O! ... Pa ... srečno. Saj se tako reče. Tukaj, mislim? Čestitam. Čestitam ... torej ... to je pravzaprav ... kako bi rekel ... visoka nosečnost ... saj se tako reče. Zakaj pa skrivaš, prijatelj?

HAMID: Saj sem ti hotel povedati, pa ...

ALBA: Ti ni povedal?

HAMID: Nisem hotel vnaprej ... da se kaj ne zgodi ...

ALBA: Si mi pripravil solato?

HAMID: Ja, ja, sem.

ALBA: Baki, boš ostal pri naju na kosilu?

BAHRAJ: Ne, ne, vidva kar jejta.

ALBA: Ostani, če hočeš. Zeljnato solato in ocvrt mlad krompir imava.

BAHRAJ: Ne, ne, ne hvala. Ne bom motil. Grem.

ALBA: Ostani, če nimaš drugih obveznosti.

BAHRAJ: Ne nimam, mislim, imam, seveda imam obveznosti, v papirnico moram, papirja mi je zmanjkalo. Pravzaprav sem zato sploh šel ven, pa sem spotoma skočil še sem. Vidva kar v miru kosita, ti me pa pokličiči, Hamid. Mislim, ko se pogovorita, mislim, če imaš danes kaj časa, bom poklical Safeta, da mu rečem za knjigo, in če hočeš, te pokličem, ali pa ne, raje ti pokličiči mene. No, dobro. Dober tek. Uživajta. Se slišimo. Živijo.

HAMID: Živijo.

ALBA: Živijo.

HAMID: Baki, Baki ...

Bahraj odide.

ALBA: Kaj pa mu je? Papirnica je odprta do sedmih zvečer. Zakaj mu nisi povedal za otroka?

HAMID: Nekaj mi je prišel povedat.

ALBA: Kaj?

HAMID: Jutri pride moj oče.

ALBA: Oče! Jutri!

HAMID: Zdaj mi je Bahraj povedal.

ALBA: Zakaj ti oče ni sporočil prej?

HAMID: Sploh mi ni sporočil. Bahraj mi je povedal.

ALBA: Presenetil bi naju rad.

HAMID: Presenetil bi naju rad, ja. Pogovoril bi se rad.

ALBA: O čem?

HAMID: O naju.

ALBA: O naju! Lepo. Pospraviti moram. Škoda, da se ni prej najavil.

Danes imam tako zatečene noge. Ne vem, koliko bom lahko pospravljala.

HAMID: Ne, ne, nič ni treba.

ALBA: Stanovanje moram pospraviti, saj vidiš, kako je razmetano. Ne bi rada, da bi bil prvi vtis tak.

HAMID: Alba, prav zares ni potrebno ...

ALBA: Seveda je potrebno. Nočem, da bi bil prvi vtis tak.

HAMID: Alba, prišel bo, da bi se pogovoril z mano.

ALBA: Saj ne more pasti v tak nered. Kdaj pride jutri?

HAMID: Prišel bo največ za tri dni. Dalj prav gotovo ne bo ostal, Alba.

ALBA: Za tri dni ali za tri ure, stanovanje morava pospraviti. Pogledj okna, najmanj pol leta niso bila umita.

HAMID: Pusti to zdaj, prosim te.

ALBA: Urediti se moram, saj vidiš, kakšna sem.

HAMID: K Bahraju boš šla.

ALBA: Kaj?

HAMID: Pogovoriti se morava. Pri nas to ni tako enostavno. Hočem reči, da ni dobro, če stari vidi, da stanuješ pri meni. Tradicija je tradicija.

Stari je trd tradicionalist. Najprej mu moram povedati za naju. Previdno.

ALBA: In to pomeni?

HAMID: Teren moram pripraviti.

ALBA: Do sedaj mu nisi pisal o naju?

HAMID: Ne. To bi mu moral sporočiti. Nameraval sem, vendar je po telefonu nerodno. Razmišljal sem, da bi odšel domov, vendar je on izvedel že prej, in prav zaradi tega bo prišel.

ALBA: Ja super, če mu ti še nisi povedal, mu bom pa jutri jaz.

HAMID: Ne, jutri greš k Bahraju.

ALBA: A res?

HAMID: Ja, res.

ALBA: Kaj pa, če nočem?

HAMID: Lepa hvala za razumevanje, ki ga kažeš.

Hamid vstane, gre v sosednjo sobo in iz te pride s kovčkom v roki.

ALBA: Kaj je zdaj to?

HAMID: Tvoje stvari za tri dni. Ostalo bom pospravil sam.

ALBA: A ti to resno?

HAMID: Baki je moj najboljši prijatelj. Kot brat mi je. Več kot brat.

Sprejel te bo v stanovanje. Zmenjeno je. Spal bo na tleh. Nate bo pazil kot na kapljico vode na dlani.

ALBA: Prav, Hami. Pospravi stanovanje. Poskrij moje cunje. Najbolje, da jih zabrišeš v klet, sicer jih lahko vidi tvoj oče. Ker si tako natančen, vedno perfekten, ni dvoma, da boš vse pravočasno skril, in če pohitiš, ti morda uspe prepleskati še stene, da ne bi slučajno ostala kakšna sled mojega vonja, tvoje sperme, vzdihov moje strasti in vsega, kar na njih govori o meni. Preproge in zavese vrzi ven. Da ne bo slučajno videl kakšne dlake. Vrzi vse v zrak, dezinficiraj z alkoholom, počisti, vendar ne boš mogel skriti vonja po bruhanju noseče ženske, čeprav pustiš okna odprta tri tedne. In ko bo tvoj oče vstopil, bo zaznal, in rekel bo ...

Alba odide v solzah, vstopi Oče, Hamid starejši.

OČE: Tukaj diši po otroku.

Sin in Oče se objameta, tako kakor se objemajo Arabci.

HAMID: Salam alejkum, oče.

OČE: Alejkum salam, Hamid.

HAMID: Kako je oče potoval?

OČE: Kot slepi za svetlobo.

HAMID: Ste utrujeni, oče?

OČE: Sadje zori, zori, sin moj. Tukaj dežuje. Pri nas že osem mesecev z neba ni padla niti kaplja.

HAMID: Kako ste, oče?

OČE: Srečen. Srečen sem, ker te vidim, Hamid. Sin moj. Zdravega in krepkega, možatega, prav takega, kot sem si želel. Dobro izgledaš, sin moj, dobro. Kako dolgo se nisva videla? Leto in pol in trinajst dni. Kako čas beži.

Oče sede v naslanjač. Ko govori, Hamid molče prinese umivalnik z vodo. Molče sezuje Očetu čevlje in nogavice, noge mu postavi v umivalnik in mu jih začne umivati.

OČE: Vsi te pozdravljajo. Sprašujejo, kdaj prideš. Stara mati joče in moli k Alahu vsak dan, da čim prej končaš, da diplomiraš in se vrneš, da ji zmasiraš hrbet. Posli gredo dobro, sin. Plantaža se širi. Hotel sem ti pisati, vendar mi gre bolje, ko govorim, zato sem tudi prišel. Nočem te motiti, ostal bom največ tri dni, dve noči bom prespal, tretje jutro bom odšel. Ti veš, da trapasto pišem. Jaz nisem za to, ko pišem, pišem račune. Moje in tvoje račune. Najine račune, Hamid. Zasadil sem trideset oljk na levi obali, vendar ne bom dočakal prve letine, in ti, če bo Alah milostljiv, boš starec povitih ledij, čakal vnuka, da te zmasira. Eh, kako čas beži. Datljevcu so letos obilno obrodili. Še eno sušilnico bomo kupili. Izplača se. Aleksandrija se širi. Nusret Ali Han je izdal novo ploščo. Jusref, naš šofer, si je zlomil dvanajsto vretence. Spodrsnilo mu je ne kameljem dreku. Zdaj nosi ovratnik iz mavca. Ni slabo. Elegantno, elegantno se mu prilega, ne vozi več. Vprašanje je, če bo sploh še kdaj. Dvomim. Vratu ne more obračati, zdravniki pravijo, da bo verjetno tako tudi ostalo. Počeno vretence bo zakostenelo in bo postalo togo. Naš Jusref ne bo nikoli več mogel voziti. Škoda, zares škoda. Bil je dober šofer. Vidiš, kaj ti lahko en drek naredi iz življenja. Običajen, usran kamelji drek. Hamid, sin moj. Vem, da si dober sin. Radosten sem, ko te vidim. Nekako okreplil si se. Dozorel. Postal si moški. Kako se imaš? Kako študij? (*Hamid odpre usta, da bi spregovoril, toda Oče nadaljuje.*) Dobro je, dobro. Vem, da je dobro. Še nekaj izpitov in boš univerzitetni človek. Človek z diplomo. Kako je nečak Bahraj? Kako mu gre? (*Hamid spet odpre usta, da bi spregovoril, toda Oče nadaljuje.*) Dober je, dober. Vem, da je dober. Priden je. Pa tudi pameten. Njegov oče mu je nekaj poslal. Komaj čaka, da ga bo videl. Ni dneva, ko ne bi prečrtal dneva na koledarju. Z njim bom popil limonado, mogoče tudi kavo, čeprav tukaj nimajo dobre kave. Ne, ne, to ni dobra kava ...

Oče, Hamid starejši, odide, vstopi Bahraj.

BAHRAJ: Pil sem kavo s tvojim očetom. Pri Starem Lisjaku, na vrtu. Gneča kot v čebelnjaku, lepo vreme, nihče ne čepi doma.

HAMID: Kaj je rekel?

BAHRAJ: Posli mu grejo dobro, toda izgubil je tek.

HAMID: Sta se pogovarjala o meni?

BAHRAJ: Limonado je pil, brez sladkorja. Gledal je sprehajalce in rekel, da je vreme pri nas letos prav posebno lepo. Dobra letina bo. Oče mi je poslal prstan. Svoj prstan. Poglej. Darilo za absolviranje. Tvoj oče je rekel, da mu ni všeč ... mesto, da je preveč gneče, preveč živčnih ljudi, preveč prometa, in tako. Pa tudi moda mu ni všeč. Stokrat je ponovil, kot bi hotel spustiti dušo: "Eh, kam vse to pelje? Kam pelje?"

HAMID: Kaj to "Kam pelje"?

BAHRAJ: Nimam pojma, samo ponavljal je: "Eh, kam vse to pelje? Kam pelje?"

HAMID: Kaj naj storim, Baki? O tem mi povej, prav gotovo ti je kaj rekel.

BAHRAJ: O čem?

HAMID: O meni in ... in ... saj veš, o čem.

BAHRAJ: A, to. Seveda je rekel.

HAMID: Kaj?

BAHRAJ: V nekaj stavkih, na kratko, saj veš, da ne govori preveč.

HAMID: Kaj predlaga?

BAHRAJ: Oženi to ženskico. Naj bo srečna, naj se veseli. Nove obleke ji kupi, dobro jo hrani, naj se kopa v oljnih kopelih, naj spi devet ur na dan, in mleko naj pije, kravjega, bo pa kravje moralo biti dobro, če tu ni kameljega. In naj je dateljne. Obilo dateljnov. Dateljni so dobri za plod. Zadovolji se, in ko rodi, naženi tujko. Otroka vzemi. Vsi vaju čakajo, da se vrnete, da prideta domov ... Mojemu očetu sem poslal steklenico *Chivas Regala* in debelo salamo, za šalo. Mami sem poslal Mozartove kroglice. (*Se smeje.*) Misliš, da stara ve, kaj so to kroglice. Zunaj je dan za znoret. Pojdi ven, Hami.

Bahraj odide, vstopi Alba, zdaj z večjim trebuhom.

ALBA: Kdaj bo poroka?

HAMID: V soboto, opoldne.

ALBA: Kdaj bova kupila obleko?

HAMID: Lahko danes, če hočeš.

ALBA: Misliš, da bi si dala skrajšati lase?

HAMID: Meni je tudi tako čisto v redu.

ALBA: Vseeno jih bom skrajšala.

HAMID: Kakor želiš, ljubica.

ALBA: Hami? Kaj je rekel oče?

HAMID: Utrujen je bil. Ne govori preveč. Nikakršnih problemov ni.

Veseli se. Ja. Pravzaprav se veseli. Pa tudi posli grejo dobro.

ALBA: In prišel je ... kar tako?

HAMID: Prišel je, da bi me videl, zato je prišel.

ALBA: In ni želel, da se spoznava?

HAMID: Pri nas družina spozna nevesto šele, ko se jo pripelje k hiši.

ALBA: Nekaj mesecev, po porodu, bova lahko odšla na pot.

HAMID: Seveda, seveda.

ALBA: Hami? Bova imela tam svoje stanovanje?

HAMID: Celo hišo, Alba, ne stanovanje. Hišo sredi oljčnega nasada, med gozdovi smokev in datljevcev.

ALBA: Otrok bo moral govoriti oba jezika. Ti mu boš govoril v tvojem, jaz pa v svojem jeziku.

HAMID: Za to je še čas, Alba. Za to je še čas.

Alba bruha, kakor da bo izbljuvala drobovje. Z roko si obriše usta, zasmeji se, kot da se ni nič zgodilo.

ALBA: Srček, prinesi mi malo rdeče pese, lepo te prosim.

HAMID: Takoj, ljubica.

Hamid gre v kuhinjo, vrne se s prazno posodo.

HAMID: Ni več, pojedla si jo.

ALBA: Tako bi jedla rdečo peso. Sline mi začnejo teči, če jo samo omenim.

HAMID: Hočeš, da ti jo grem kupit.

ALBA: Ne, ne, ti se kar uči, jaz bom šla. Bi kaj iz marketa? Ima očka kakšno željo, povej.

HAMID: Ne, ne ničesar ne rabim.

ALBA: Srček, takoj bom.

HAMID: Ciao, ljubica.

ALBA: Koliko strani si predelal danes?

HAMID: Precej, precej, Alba. Precej strani sem predelal.

ALBA: Zdaj misli na izpit, manj na naju dva. Saj bova imela razumevanje. Uči se, srček. Midva greva na sprehod.

Alba odide, vstopi Bahraj.

BAHRAJ: Vse je urejeno, Hamid.

HAMID: Kaj je rekel zdravnik?

BAHRAJ: Nič ni rekel. Pomolil je svojo belo polirano rokico, že prozorno od neštetihih ribanj in pranj, in vzel kuverto. In to je vse.

HAMID: Pa dokumenti?

BAHRAJ: Napisal bo odpustnico, vse kot je treba. Preostale dokumente bom uredil prek Mahmuda, na ambasadi. Doma je urejeno in vsi vaju čakajo. Za otroka je oče zgradil poseben paviljon, zahodni paviljon. Vse je obdano s perzijskimi preprogami. Naročil je, naj se zasadi tristo smokev, tristo oljk in tristo datljevccev. Ladjo je kupil. Mesto, kjer bo ime, je še prazno. Dal ji bo ime otroka, seveda, potem, ko se bo rodil. Hamid Tretji, upam. To bo njegova prva ladja. Odšel je v Kairo, v prodajalno igrač. Kupil je lesenega gugalnega konja z rdečim plišastim sedlom in zlatimi stremeni in uzdo. Kupil je sabljo. Kupil je mnogo stvari, ki jih boš sam videl, ko prideš domov. Sina si dobil, Hamid. Malega Hamida Tretjega, Bahrajana. Zdrav je in krepak. Alah se ga je dotaknil s svojo roko. Ni belo, hvala nebu, zdravnik ga je takoj izločil, odnesel ga je v posebno sobo, tri sobe oddaljeno od ženskice, ki te,

rahlo solzna, zdaj čaka. Kaj čakaš, Hamid?! Spakiraj. Počasi in potrpežljivo. Čaka te dolga pot. Skoči do bolnice, obriši beli ženski solze, poberi, kar je tvoje, in kreni na pot.

Bahraj odide. Vstopi Alba, zdaj brez trebuha, v bolniški halji.

ALBA: Kaj se dogaja, Hamid? Kaj se dogaja?

HAMID: Vse, vse bo v redu.

ALBA: Videti ga hočem, videti ga hočem ...

HAMID: Ne smeš se vznemirjati, srčece.

ALBA: Zakaj mi ga ne prinesejo, Hami?

HAMID: Pogovarjal sem se z zdravnikom.

ALBA: Kaj je? Kaj je rekel? ...

HAMID: Rekel je ... nič ...

ALBA: Kaj mi prikrivaš? Kaj skrivaš? Kaj skrivate?

HAMID: Umiri se, umiri se, Alba.

ALBA: Hamid, kaj skrivaš?

HAMID: Tiho, tiho.

ALBA: Vsi, vsi nekaj prikrivate pred mano. Vsi. Kje je, kje je? Takoj mi ga prinesi. Takoj, Hamid. Videti ga hočem, videti ga hočem. Takoj mi ga prinesi. Takoj. Pusti me, pusti me ...

Izviije se, poskuša priti iz sobe, kriči. Hamid jo skuša zadržati. Še naprej kriči. Prisoli ji krepko kľofuto, da bi jo umiril.

HAMID: Ne, zdaj ne, Alba. Ne!

ALBA: Je živo? Kaj je z njim, Hamid? Ko se je rodilo, sem slišala jok, tak, kot mora biti, niti videla ga nisem, odnesli so ga iz sobe. Zakaj, zakaj Hamid? Ali ga ne morem podojiti? Kaj je z otrokom? Samo to vem, da je fantek. Zakaj mi ga ne prinesejo? Zakaj mi nihče nič ne reče? Videti ga hočem.

HAMID: Alba! Umiri se. Ne moreš ga videti.

ALBA: Kje je? Kje je, Hami?

HAMID: Na intenzivni negi.

ALBA: Na intenzivni?

HAMID: Na aparatih.

ALBA: Na ... ? ... Kaj mu je? ...

HAMID: Umiri se ... Zdravnik je rekel ... srce ... Ima neko aritmijo ...

ALBA: Pelji me k njemu, Hami.

HAMID: Ne, Alba. Ne! Tja nihče ne more, če je intenzivna, je intenzivna.

Ti mu ne moreš pomagati. Zdravniki bodo naredili svoje.

ALBA: Si ga ti videl?

HAMID: Sem.

ALBA: Povej, kako je z njim?

HAMID: Dobro ... plavkast je po celem telesu. Zelenkasto rumen, z vijoličnimi madeži. Zdravnik je rekel, da nima zadosti kisika ... da srce ...

Ona joče, Hamid ravno tako izvabi nekaj solz.

HAMID: Umiri se, Alba. Tako kot mora biti, mora biti, razumeš! Ne pomaga ne tvoj ne moj jok. Nebo je tako hotelo.

ALBA: Kaj nebo, kaj nebo! Ti in tvoji ste krivi, pa tudi jaz, ker smo ga prikrivali. Zaradi tradicije, zaradi vere, zaradi kulture, kaj jaz vem zaradi česa. Še las mi nisi pustil skrajšati, idiot! ...

HAMID: Umiri se, Alba. Vzemi tablete. Spi. Naspí se. V snu bo vse prešlo. Sen ozdravi vse. Spi, Alba. Spi.

Hamid ji potiska tablete v usta.

ALBA: Reci, da bo še vse dobro.

HAMID: Bo, Alba, bo, seveda bo vse dobro.

ALBA: Hami, reci mi, reci mi, Hami ...

Alba se umiri ... zaspi. Vstopi Bahraj, v rokah drži povitega dojenčka. Da otroka Hamidu.

BAHRAJ: Vseskozi se sprašujem, kako je tvoj oče izvedel. (*O otroku.*) Poglej, kako spi? Misliš, da sanja? Njegova mamica prav gotovo. Kar koli že sanja, bi bilo zanjo najbolje, da se sploh ne prebudi. (*Daje otroka Hamidu.*) Srečno pot, Hamid.

Hamid odhaja z otrokom, Alba se prebuja.

BAHRAJ: Dobro jutro, Alba. Pote sem prišel, Albi. Naša Albica. Alzbejtka. Alzi. Domov te peljem, punčka. Dali so mi odpustnico. Tukaj je. Žal mi je za malega. Zares mi je žal. Izgleda, da mu že na prvi pogled ni bilo preveč všeč tukaj. Zdravnik je rekel, da se je zaradi pomanjkanja kisika počasi zadušil. Sranje je življenje, sranje. Zdaj te gleda, Albica, z neba, kot angel. Bel, prozoren kot zrak, kot angel.

ALBA: Kje je Hamid?

BAHRAJ: Hamid? ... On je ... mislil sem, da veš, Alba.

ALBA: Odpotoval?

BAHRAJ: Mogoče je tako najbolje, Alba.

ALBA: Kdaj?

BAHRAJ: Pred tremi dnevi. Ti ni povedal? ... Svinja ... Pravim, da je mogoče tako najbolje. Poznam ga. Kot brat mi je. Več kot brat. Vendar to, kar ti je naredil ... pa tudi zadnje čase ... tako je govoril o tebi ... mislim ...

ALBA: Kaj je govoril?

BAHRAJ: Saj ni važno, ampak mislim, da ni v redu.

ALBA: Kaj je govoril?

BAHRAJ: Ne, ne, brez veze, ne bi zdaj o tem ...

ALBA: Povej, kaj je rekel?

BAHRAJ: Ma, ne, ne. Same neokusne stvari ... nedostojne za nekega ... diplomiranega ...

ALBA: Kaj?

BAHRAJ: Alba, a je res ... da imaš tudi dlake med nogami bele?

ALBA: Dlake med nogami? ... Ja. Tudi dlake med nogami so bele. Ja.

BAHRAJ: Pa v redu ... mislim ... Kam naj te peljem, Alba?

ALBA: Domov.

BAHRAJ: Kam?

ALBA: Kako, kam?

BAHRAJ: V kateri konec mesta?

ALBA: V center, Bahraj, dobro veš, kam.

BAHRAJ: Misliš, k Hamidu?

ALBA: Ja.

BAHRAJ: Meni je žal, toda ... Alzbejtka, izgleda, da je prišlo do nekega nesporazuma.

ALBA: Kaj?

BAHRAJ: Stanovanje je odjavljeno, ti ni povedal? ... No, to je pa že res preveč.

ALBA: Odjavljeno?

BAHRAJ: Pred tednom dni. Novi stanovalci so že notri, mislim, da neki par. Žal mi je, prav zares mi je žal, da moj prijatelj, kakšen prijatelj, moj brat, da je bil do tebe taka baraba, taka žival. Zares mi je žal. Če ti pomaga moje opravičilo ...

ALBA: Nisem vedela.

BAHRAJ: Jaz sem vedel. Odjavljeno je bilo pred več kot tednom ...

ALBA: Nisem vedela. Nisem vedela, da ga tako nisem ljubila. Če bi ga zares ljubila, mi tega ne bi naredil. Bila sem prepričana, da sem on in da je on jaz. Če je kar koli ljubezen, potem je to ljubezen.

BAHRAJ: Moj stari bi rekel: "Življenje je šola. Prej ali slej se vse naučimo."

ALBA: Gremo, Bahraj ...

BAHRAJ: Kam?

ALBA: Lahko prespim pri tebi?

BAHRAJ: Pri meni? Rade volje. Ni problema. Samo pri meni ni prostora. Ravno zdaj je pri meni neki sorodnik. Nečak. Naslednje leto bo prišel študirat. Ekonomijo. Kot jaz in Hami. Vsi v družini bomo ekonomisti. Prišel je, da bi se malo spoznal z mestom. Evropska mesta se malo razlikujejo od naših, saj veš, kako je. Če ravno sedaj ne bi bil pri meni, bi mi bilo v čast, če bi ti lahko izkazal to majhno pozornost.

ALBA: Greva.

BAHRAJ: Greva, greva, seveda. Samo kam, Alba? Kam greva, Alba?

ALBA: Na železniško me pelji.

BAHRAJ: Boš odpotovala? ...

ALBA: Ja.

BAHRAJ: Kam greš?

ALBA: Na pot, Baki. Na pot.

BAHRAJ: Kam?

ALBA: Nekam ...

Tema.

3.

Železniška postaja. Liza, okoli petindvajsetih, nastopa na ulici. Za potnike in mimoidoče igra violino. Predse je postavila klobuček, v katerega mimoidoči in potniki dobrega srca lahko spuščajo svoje prispevke. Prihaja Alba, z malim kovčkom. Obrača se, kot da ne bi vedela, v katero smer naj gre. Gleda Lizo. Odide. Liza igra naprej. Alba se vrne. Z roke potegne prstan, ga vrže v Lizin klobuček ter odide. Liza preneha igrati. Vzame prstan iz klobučka. Ocenjuje ga. Ni dvoma, da je prstan iz pravega zlata.

LIZA: Še en gnil sadež je padel z veje. Hruška ali pa jabolko. Ta je nemara celo buča. Moja mama je bila gnila pomaranča. Oče jo je zapustil, ko ji je na vrata trkal klimaks, se pravi takrat, ko je bila moja mama kot gnila, plesniva pomaranča. (*Pojavi se ženska – Lizina mama – okoli petdesetih, precej okrogla, ki obeša oprano perilo; železniška postaja je zdaj obenem tudi stanovanje.*) To je moja mama. Gnila, plesniva pomaranča. Vsi so mislili, da oče uprizarja še eno od svojih nešteti aferic, za katere moja mama, za razliko od vseh kolegov, prijateljev, znancev, za razliko od cele soseske, ožjega in širšega sorodstva, seveda nikoli ni izvedela. Oče je odšel dokončno – čeprav že davno ni bil več prisoten – ko je spakiral svoje obleke, šahovnico in planinsko opremo. (*Pojavi se Lizin oče, opremljen popolnoma gorniško, kot da bi lezel na kak štiritisočak; brke ima pomrznjene, z brade mu visijo ledene sveče; ovija plezalno vrvo.*) Moj oče obvlada gore. Ne samo, da je podpredsednik državnega planinskega društva, osvojil je tudi Mont Blanc in Mount Everest. On je človek, ki je imel zmeraj rad visoke cilje. (*Pojavi se visoka in privlačna blondinka.*) Ženska, zaradi

katere je oče dokončno zapustil mamu, je prav tako visoka. Vse, kar moj oče osvaja, je zelo visoko, za razliko od moje mame. (*Pokaže proti ženski, ki še zmeraj obeša perilo.*) Poglejte, kakšna kreatura je to. Ta ženska je pravzaprav ustvarjena, da bi bila žrtev.

LIZINA MAMA: Liza, ali je oče kaj klical?

LIZA: Ne, ni, mama.

LIZINA MAMA: Si vklopila pralni stroj?

LIZA: Sem, mama.

LIZINA MAMA: Si obrnila gumb na petindevetdeset stopinj?

LIZA: Sem, mama.

LIZINA MAMA: Zagotovo nisi pozabila?

LIZA: Nisem, mama.

LIZINA MAMA: Dobro.

LIZA: Še tedaj, ko je moj oče spakiral svojo obleko, šahovnico in planinsko opremo, še tedaj moja mama ni verjela, da odhaja za zmeraj. (*Lizina mama leže v posteljo, pokrije se z odejo; spi; pred njeno posteljo stopi Lizin oče v planinski opremi, pade na kolena; Lizina mama se zbudi; vstane.*) V fantazijah in vizijah, s katerimi zaspi vsak večer, jo oče na kolenih roti, naj ga sprejme nazaj, poslušaj njegovo prošnjo, naj mu oprost, ona pa mu pravi ...

LIZINA MAMA: Ivanček, Ivanček, tako nesramno si se obnašal z menoj.

Tako si me prizadel. To ni bilo lepo, prav zares, to ni bilo lepo od tebe.

LIZA: Oče pa na to odvrne ...

LIZIN OČE: Oprosti mi, Jasmina, oprosti mi. Kesam se za vse, kar sem ti storil.

(*Trebuh visoke blondinke vzhaja, kot da bi se napihoval balon; Lizin oče pristopi k svoji zunajzakonski družici.*)

LIZA: Toda nekega dne, ko je moja mama izvedela, da moj oče pričakuje prvega otroka s svojo novo, zunajzakonsko, visokoraslo partnerico, ko sploh ni več skrival svoje še do včeraj neobstoječe zveze, ji je začenjalo postajati jasno, kako plitve so korenine njenega upanja, da se bo na lepem vrnil. (*Visoka blondinka izpod obleke potegne otroka; poda ga Lizinemu očetu; Lizin oče v rokah drži jokajočega dojenčka; Lizina mama ravno tako joče v postelji.*) Ko se je rodil otrok mojega očeta in njegove visoke, zunajzakonske družice, ter s krikom dokončno objavil svoj prihod na ta Svet – Svet med mojo do konca užaljeno in ucmerjeno mamu in mojim očetom – prevarantom kurbirjem, pofukljem in neodgovornim egomanom – še tedaj moja mama ni verjela, da je oče odšel za zmeraj. (*Lizina mama leže, zaspi; Lizin oče spet ob njeni postelji na kolenih.*) Vsako noč je moja mama, še zmeraj, gnila pomaranča, zaspala

z istim scefranim in oguljenim celuloidom, vrteč slike vrnitve mojega očeta, seveda na kolenih, v solzah in s prošnjo, naj ga sprejme nazaj.

LIZINA MAMA: Ivanček, Ivanček, tako nesramno si se obnašal do mene. Tako si me prizadel. To ni bilo lepo, prav zares, to ni bilo lepo od tebe.

LIZIN OČE: Oprosti mi, Jasmina, oprosti mi. Kesam se za vse, kar sem ti storil.

LIZA: Mama je upala, da bo novorojenec zbolel, izpostavljen prepihu po krivdi svoje malomarne, neizkušene, mlade in visoke matere – sicer očetove kurbe, kakor jo je moja mati imenovala; da bo otrok dobil pljučnico in nenadno umrl. Toda to se na žalost ni zgodilo. To, kar se je zgodilo, je bila druga zanositev visoke družice, zunajzakonske sopotnice mojega očeta. (*Trebuh visoke blondinke se spet napihne; izpod krila spet potegne otroka.*) In tako se je rodil tudi drugi otrok. (*Lizin oče v rokah spet drži jokajočega otroka, ravno tako joče Lizina mama.*) To je pomenilo, da je situacija ena proti ena. Moja mama je imela dva otroka z mojim očetom, to sva midva z bratom, in ona, zunajzakonska visoka partnerica in tovarišica mojega očeta – prevaranta, kurbirja, pofuklja in neodgovornega egomana – je imela prav tako dva otroka, in to dva sina, dva kurbirjeva kurčka, popolnoma enaka kot moj oče. Končno, zdaj pa zares in dokončno, je moja mama dojela, da je scefrani film o vrnitvi zasmrdel kot crknjeno upanje, daleč, ampak zdaj prav zares daleč od resnice. Kaj je bila posledica tega spoznanja? Moja mama je padla v globoko depresijo. (*Pojavi se Zdravnik v beli zdravniški halji.*) Zdravnik, njen kolega, obenem njen nepotešeni obožavalec še iz študentskih dni, ji je predpisal tablete za umiritev, torej antidepressive. Poglejte, pogledjte kakšen par, oranža in komar.

ZDRAVNIK: Vse bo še v redu, vse bo še dobro, Jasmina. Vsak dan pojdi na sprehod. Najmanj uro ali dve. Prosim te. V kinu Svoboda igra *Titanic*. Če želiš, ga lahko pogledava skupaj.

LIZINA MAMA: Ne danes, Duško. Nisem razpoložena.

ZDRAVNIK: V park pojdi, v živalski vrt. Pripeljali so pando. Vse je. Naravnost v oči te gleda. Ima velike, žalostne, pametne oči. Z obrazom, ki odseva značaj. Prekrasna žival. V živalski vrt pojdi, Jasmina.

LIZINA MAMA: Vem, da bi mi rad pomagal. Hvala, Dule. Če grem v živalski vrt, bom tam prav gotovo videla sebe, in to v kletki za opice.

LIZA: In začela je jokati. (*Lizina mama joče.*)

ZDRAVNIK: Ne tako, Jasmina. Ne. Zdaj moraš misliti samo pozitivno. Od tebe se zahteva samo, da misliš pozitivno. Pozitivno, pozitivno, zmeraj samo pozitivno. Vse bo minilo, boš videla. (*Zdravnik ji daje*

stekleničko s tabletami.) Ena, do dve največ, trikrat na dan, pred jedjo. In da mi čez nekaj dni prideš na kontrolo. Prosim te. (*Zdravnik odhaja; Lizina mama poje nekaj tablet.*)

LIZA: Že prva doza je moja mamo pomarančo spremenila v zdruzasto mamo meduzo, potegnjeno na morsko obalo, na vroč pesek, kjer trza in se topi na vročem soncu. Vendar je bilo tudi to mogoče prenašati, dokler se neko noč scefrani celuloid o vrnitvi mojega očeta ni dokončno raztrgal, in ko je moja mama, zdruzasta meduza, vzela, natančneje stlačila celo stekleničko tablet v svoja smrdljiva depresivna usta, tablete, ki jih je dobila na recept od Duleta, svojega kolega, z nepotešenimi simpatijami do nje, še iz šolskih dni. (*Lizina mama izprazni celo stekleničko zdravil; pogoltne vse naenkrat; pade v nezavest; telefon zvoni.*) To je bil, kdo pa drugi kot Dule. Dobronamerni Dule. Dule, poln simpatij do moje mame. Seveda na klic ni nihče odgovoril. Dule je pomislil, da je moja mama vseeno odšla v živalski vrt in da zdaj melanholično pando baše z bananami, bomboni in ji govori "kako si ti luštna živalica mala, kako si ti luštna, živalica ti mala". Ko sem zjutraj, po eksplozivnem in izčrpačem žuru prišla domov in videla, kako s troseda visi moja mama meduza, ali bleda šesttonska morska pošast, mi je postalo jasno, kako trpi zaradi mojega očeta, zaradi tega prevaranta, tega kurbirja, tega egomana in tako naprej, že veste. Uboga, ostarela, posušena pomaranča trpi. Hotela se je torej ubiti, da mu pokaže, da nam pokaže, kaj ji on dela, brezsravnik, ki ji je vzel še zadnje – scefrani filmski trak o svoji vrnitvi.

Liza zakriči.

LIZA: Mama, kje sem brez tebe!!! Zakričala sem s tremi klicaji. Kri, prava materina kri mi je brizgnila v glavo, dvignila sem mamo, to zdruzasto meduzo, in jo odvlekla na balkon. (*Liza vleče svojo mamo, grobo in brez milosti.*) "Skoči, skoči, pizda ti materina, kaj čakaš, skoči!" (*Potiska jo čez balkonsko ograjo.*) Zdruzasti, debeli in težki stvor se nikakor ni hotel prevaliti čez ograjo. Njena glava je kot prazna kovinska skleda udarjala ob železno ograjo in odmevalo je, kot kadar tolčeš dva kosa kovine enega ob drugega. Potiskala sem jo čez ograjo. "Tako si me razočarala, ti hinavska, bedna kreature. Me hočeš zapustiti? Me hočeš pustiti, me pustiti na cedilu?!" In pehala sem jo in pehala in pehala. Pozneje sem dojela, da je bila cela akcija pravzaprav zelo spontana in podzavestna. Želela sem si njene smrti, ker bi stanovanje, ki bi ostalo, po dolgem prepričevanju brata, da nimam kje stanovati, podedovala jaz. Brat je že bil diplomirani zobozdravnik, oženjen in zaposlen na državni polikliniki. Jaz, sama, brez zaščite, brez mame, brez diplome, brez štipendije, brez penzije in brez študentskega kredita,

bi dobila pravico do stanovanja, ki bi ga seveda nikoli ne zapustila. (*Mama se uleže na balkonska tla.*) Odšla sem v kuhinjo. (*Odpira hladilnik.*) Odprla hladilnik (*Vzame jagode.*) in vzela štiri najdebelejše jagode. (*Je jagode.*) Odšla sem v dnevno sobo, vključila televizor. (*Vključi televizor.*) Povsem slučajno sem pogledala proti balkonu in videla, da je prazen. Gledala sem TV. Racman Jaka je preganjal nekoga zaradi nečesa. Ali pa je mogoče bežal zaradi nekoga ali nečesa. Kje je? (*Gleda proti balkonu.*) Ni je. V kopalnici ne gori luč. Torej tudi tja ni odšla. Vstanem. (*Vstane.*) Grem na balkon. Pogledam čez. Najmanj stopetindvajset ljudi, če pa sem pretiravala, potem pa zagotovo stotriindvajset, zbranih okoli nečesa, kar je sredi travnika, pod blokom, izgledalo kot neznana morska pošast, nasedla na obali. (*V daljavi se sliši sirena prve pomoči.*) Od daleč sem slišala sireno rešilca, če se je sploh še dalo koga rešiti. Mislila sem, da bo rešilec zapeljal mimo in zavil v kako drugo ulico, toda ne, ne, vozilo je trmasto sililo proti našemu, proti mojemu bloku in proti gneči, ki je visela pod našin, pod mojim balkonom. Vrgla se je z balkona. Moja mama, gnila, pomendrana pomaranča, ki jo tu vidite, kako lika posušeno perilo. (*Lizina mama lika perilo.*) Ko so me poklicali v mrtvašnico, da identificiram truplo svoje mame, sem vprašala po njeni zlati verižici z obeskom. Samo jaz, moj oče in brat vemo, da je nosila zlato verižico z obeskom – zlato štiriperesno deteljico. Vprašala sem po njej. Rekli so: “Med ostanki vaše matere nismo našli nikakršnega nakita, gospodična.” To je bilo vse. Verjetno se je verižica raztrgala ob padcu in zdrsnila v travo na travniku pred blokom. Iskala sem jo. Iskala sem zelo zgodaj zjutraj, ko je sonce komaj osvetlilo mesto in je bila možnost, da me vidi kdo iz naselja, zelo majhna. Iskala sem materino zlato verižico z obeskom, štiriperesno deteljico, in nisem je našla. Ali so jo ukradli v mrtvašnici ali pa jo je ona odnesla s seboj, za zmeraj.

Vstopi Emil, zdaj star okoli petnajst let.

LIZINA MAMA: Emil, pripravi solato, pogrej kosilo, čez nekaj minut bo oče tu.

EMIL: Mama, nimam časa ...

LIZINA MAMA: Me prav nič ne zanima, pogrej kosilo in pripravi solato.

EMIL: Zakaj ne rečeš tega Lizi?

LIZINA MAMA: Liza vadi violino. Liza nima časa.

EMIL: Jaz ne slišim, da bi igrala violino. Mislim, da se Liza valja v svoji sobi in onanira na kavču.

LIZINA MAMA: Potem pa jo pusti, naj onanira, mene pa nehaj drkat s svojimi pametnimi pripombami. Pripravi solato, pogrej kosilo, oče prihaja.

EMIL: Dobro, mama. Vse to bom naredil zate. Toda samo zate. Toliko, da veš.

LIZINA MAMA: Super. Takega te imam rada.

EMIL: Sem tvoj ljubljeneček?

LIZINA MAMA: Samo, ko si priden, pameten in poslušen. In prosim te, bodi zmeraj tak.

EMIL: Mama, a grem danes lahko v disko?

LIZINA MAMA: Ti je mama kdaj branila?

EMIL: Mi boš dala nekaj, če te prosim?

LIZINA MAMA: Odvisno od tega, kaj boš zahteval.

EMIL: Mama, a mi daš svojo zlato verižico z obeskom?

LIZINA MAMA: Ne.

EMIL: Prosim te.

LIZINA MAMA: Rekla sem ne.

EMIL: Pa če te prosim.

LIZINA MAMA: Rekla sem ne, in to pomeni ne. Dokončno.

EMIL: Samo za nočoj, prosim te.

LIZINA MAMA: Emil, pogrej kosilo in ne teži mi več.

EMIL: Pa zakaj ne?

LIZINA MAMA: Ker je to moje. Ker nisi punca.

EMIL: Vrnil ti jo bom, mama. Zjutraj, ko se vrnem, ti jo bom vrnil.

LIZINA MAMA: Ne, ne in ne.

EMIL: Samo za nočoj.

LIZINA MAMA: To je od tvojega očeta. Verižica je za zaroko, obesek za trideseti rojstni dan, to je moje, in pika.

EMIL: Pa kaj, če je verižica za zaroko in obesek za trideseti rojstni dan. Stari daje na ror tudi druge pičke. Boljše od tebe. Ti si se zamastila kot svinja. Debela si, mama. Še na rokah imaš celulitis. Še na vratu, svinja debela. Četudi shujšaš, ti bo celulitis ostal. Poglej se, krava stara. Videl sem ga, videli so ga vsi in vsi vejo, razen tebe. Krava zarukana, butasta. *(Na mizo grobo spusti posodo s skuhanim kosilom, pokrov odskoči, da hrana brizgne po sobi.)* Evo, pogrel sem ti kosilo, te tvoje pomije in solato. Nažri se, počí.

Emil odide besen. Zaloputne z vrati.

LIZA: Imel je prav, nisem vadila violine. To sta bila moja mama in moj brat. Pravzaprav ni bila krava, temveč pomaranča. Gnila pomaranča. Vrgla se je z osmega nadstropja in brizgnila svoje zadnje sokove iz

sebe. Zmeraj, ko vidim travnik, dobim asociacijo na sveže stisnjen pomarančni sok, v kozarcu za dva deci. In zmeraj, ko vidim kozarec za dva deci, s sveže stisnjenim pomarančnim sokom, se spomnim na verižico in deteljico.

LIZINA MAMA: Liza, Liza! Zlikala sem ti belo svilenko bluzo in črno krilo. Mislim, da bo to najboljše za tvoj prvi javni izpit. Bodi skromna, vendar trdna. Jaz imam tremo že danes. Roke se mi že cel dan nenehno potijo. Jaz bom oblekla tisti moj rumeni komplet. Misliš, da bo rumeni komplet v redu?

LIZA: V redu je, mama. Konec koncev lahko prideš v pižami, če te je volja, koga sploh to briga. In prosim, da ne prenašaš treme name. Veš, da je to nalezljivo.

LIZINA MAMA: Moja pametna glavica, mama se ne bo več bala, ne, ne ... Ti si super. Ti si najboljša. Kako je mama ponosna nate. Moja violinistka, moja umetnica ...

LIZA: Mama, noo, nehaj že enkrat ...

LIZINA MAMA: Veselim se, Liza. To je samo zato, ker se veselim. Nisem verjela, da boš naredila sprejemni izpit, glej, pa imaš že prvi letni javni izpit ...

LIZA: In kaj, če ga ne naredim?

LIZINA MAMA: Seveda ga boš naredila, srček.

LIZA: Boš ti skočila na oder in odigrala zame, a?

LIZINA MAMA: Lizi ...

LIZA: Liza, mama, Liza, ne prenesem, da me kličeš Lizi! Tako sovražim to, da dobim mozolje po obrazu.

LIZINA MAMA: Lizica moja, daj, vzemi. Za srečo. (*S svojega vratu sname verižico in jo da Lizi.*)

LIZA: Kakšno srečo, mama ...

LIZINA MAMA: Hočem, da jo imaš. Srečo ti bo prinašala.

LIZA: Ne potrebujem tega, mama.

LIZINA MAMA: Daj, vzemi jo. Podarjam ti jo.

LIZA: Ni mi všeč. Konec koncev pa je to tvoje.

LIZINA MAMA: Dam ti jo in hočem, da jo nosiš, ker vem, da ti bo prinesla srečo.

LIZA: Kako si ti napeta, ženska. Tako me živciraš. Od tvoje napetosti mi bojo popokale vse strune na violini.

LIZINA MAMA: To je talisman, Lizi. Prav zares želim, da ga imaš ti. Za srečo.

LIZA: Nisem ga vzela. Tega njenega talismana. Tako sta mi bila odvratna. Talisman in ona. Oba skupaj. Tako me je živcirala. Tako mi je šla na

živce in tako sem jo hotela užaliti, ker mi je šla tako na živce, in to pred prvim javnim nastopom. Zato sem ji rekla: "Daj mir! Ne mislim več poslušati teh tvojih bedastoč. Ne samo, da te ne želim poslušati, prepovedujem ti tudi, da prideš na moj prvi javni izpit, zmešanka." Ni prišla na izpit. Nisem vzela njene verižice. Njenega talismana. Nisem naredila izpita. Nisem končala študija violine. Nisem zaposlena. Nimam rednih dohodkov. Nimam prijatelja. Nimam stanovanja. Prodali smo ga. Brat je tako zahteval. Igram na cesti. Nič mi ne manjka. Pogosto se sprašujem, kje bi bila sedaj, če bi ta njen amulet, to bedno, od njenega potu kisló verižico, z zlatim obeskom, štiriperesno deteljico, imela na sebi ... Jebi ga, spet bo dež. Za danes bo dosti. Izgubila sem verižico, dobila sem prstan. Tudi slepa kokoš kakšno zrno najde. Pa kaj ...

Vstopi Starček. Liza začne igrati na violino, čeprav je nameravala oditi. Starček pristopi.

STARČEK: Oprostite.

LIZA: Kaj je?

STARČEK: Nekaj bi vas rad vprašal.

LIZA: A ne vidiš, da delam, človek?

STARČEK: Oprostite, oprostite. Če dovolite, samo kratko vprašanje.

LIZA: Vprašaj že enkrat, daj.

STARČEK: Kje je urad za izgubljene stvari?

LIZA: Si izgubil kakšno leto, staruh, kaj?

STARČEK (*vsá sreča, da ni dobro slišal*): Prosim?

LIZA: Tu zavij na desno, pri semaforju spet desno, v prvi ulici na levi strani je urad.

STARČEK: Hvala lepa, hvala, gospodična ... Oprostite. Kaj je to, kar igrate?

LIZA: Muzika ...

STARČEK: Tudi jaz sem igral violino, veste ... nekoč. Ja, nekoč. Oprostite, zdaj se mi mudi. Nasvidenje. (*Starček odhaja.*)

LIZA: Prav briga me, ali si tudi ti igral violino.

STARČEK (*vsá sreča, da ni dobro slišal*): Prosim?

LIZA (*z nasmeškom*): Nasvidenje, nasvidenje gospod. (*Starček odide, Liza nadaljuje z igranjem, ko zagleda naslednjega mimoidočega.*)

Tema.

4.

Urad za izgubljene stvari. Za pultom Uslužbenec, z druge strani Starček.

STARČEK: Dober dan.

USLUŽBENEC: Dan, gospod ...

STARČEK: Ime mi je David Šarič.

USLUŽBENEC (*piše*): Ja.

STARČEK: Danes, okrog pol enajstih, vozil sem se z dvojko, sem se usedel ob oknu, dve vrsti za šoferjem, na sedežu za nosečnice in invalide, usedel sem se, ker ni bilo videti ne nosečnice in ne invalida, vsaj jaz nisem nobenega opazil, usedel sem se, pustil torbo ob nogi, bil sem verjetno nekam zamišljen, in ko je pri Nami avtobus ustavil, to je bila moja postaja, sem bil presenečen, da smo tako hitro prišli, sem skočil, na hitro izstopil, nadaljeval pot k Državnemu arhivu in šele ob vhodu sem se spomnil, da sem torbo pustil na avtobusu. Kaj takega se mi še nikoli ni zgodilo. Nikoli v življenju nisem ničesar izgubil. Verjemite mi.

USLUŽBENEC: Kdaj je to bilo?

STARČEK: Okrog pol enajstih.

USLUŽBENEC (*piše*): Številka avtobusa?

STARČEK: Dvojka.

USLUŽBENEC (*piše*): Mi lahko, prosim, opišete torbo?

STARČEK: Črna, aktovka.

USLUŽBENEC: Usnjena?

STARČEK: Usnjena, usnjena.

USLUŽBENEC: Koliko stara?

STARČEK: Deset, dvanajst let. Dobro ohranjena.

USLUŽBENEC: Način odpiranja?

STARČEK: Prosim?

USLUŽBENEC: Kako se odpira?

STARČEK: Normalno.

USLUŽBENEC: Kako normalno?

STARČEK: Kot vsaka aktovka.

USLUŽBENEC: Ampak kateri model?

STARČEK: Aktovka ima dva kovinska gumba na zgornji strani. Pritisneš na oba gumba in zgornji del aktovke, ki je kot nekakšen pokrov, se dvigne in aktovka je odprta.

USLUŽBENEC: Kako?

STARČEK: Popolnoma normalno, če vam rečem.

USLUŽBENEC: Pokažite.

Starček pokaže.

USLUŽBENEC: Dimenzije?

STARČEK: Prosim?

USLUŽBENEC: Kako velika je vaša aktovka?

STARČEK: Kot navadna aktovka.

USLUŽBENEC: Kako navadna?

STARČEK (*z rokami pokaže, kako velika je bila aktovka*): Približno takole.

Uslužbenec piše.

USLUŽBENEC: Opišite kovinska gumba.

STARČEK: Prosim?

USLUŽBENEC: Opišite kovinska gumba.

STARČEK: Navadna, kovinska gumba.

USLUŽBENEC: Ampak opišite ju.

STARČEK: Navadna okrogla, ploščata. Zakaj?

USLUŽBENEC: Moram zapisati.

STARČEK: Vse sem vam opisal.

USLUŽBENEC: Ampak potrebujem še opis kovinskih gumbov.

STARČEK: Okrogli, ploščati ...

USLUŽBENEC: Kako okrogli, kako ploščati? ...

STARČEK: A se vi delate norca iz mene ali kaj, mladi mož?

USLUŽBENEC: Procedura je takšna gospod.

STARČEK: Če zadeva ne bi bila resna, sploh ne bi prišel sem, fant moj.

USLUŽBENEC: Seveda je resna.

STARČEK: Potem vas lepo prosim, nehajte se delati norca iz mene.

USLUŽBENEC: Saj se ne, niti slučajno ...

STARČEK: V torbi sem imel zelo pomemben dokument. Tako pomemben, da morate nemudoma ukrepati in jo čimprej najti.

USLUŽBENEC: Prav to počnemo, gospod.

STARČEK: Zapravljate moj dragoceni čas, in nič drugega ne počnete.

USLUŽBENEC: Ste imeli v torbi kaj vrednega?

STARČEK: Mislite, da bi prišel sem samo zato, da bi se delali norca iz mene?

USLUŽBENEC: Osebne dokumente? Kreditne kartice? Denar? ...

STARČEK: Arhivski dokument, gospod, arhivski dokument! Dokument, star petsto dvaintrideset let. Dokument, ki lahko spremeni zgodovino ...

Brigajo mene kreditne kartice.

USLUŽBENEC: In kaj še?

STARČEK: In nič več. Le še moj notes.

USLUŽBENEC: Imam samo še eno vprašanje, gospod.

STARČEK: Poslušam vas.

USLUŽBENEC: A mi lahko, prosim, opišete kovinska gumba?

STARČEK: Pokličite šefa!

USLUŽBENEC: Gospod ...

STARČEK: Pokličite šefa, takoj pokličite šefa.

USLUŽBENEC: Jaz sem šef, gospod.

STARČEK: Vi? Šef? Niste. Niste, zagotovo ne.

USLUŽBENEC: Samo še izjavo o kovinskih gumbih potrebujem in ...

STARČEK: Nisem izgubil dežnika, ure, psa, ključev, denarnice ali svoje glave, izgubil sem unikatni dokument z začetka 16. stoletja, in če bi imeli vsaj malo občutka in smisla, ki ga vaše delovno mesto zahteva, bi to razumeli in bi nemudoma dali objavo na vse radijske postaje, časopise, televizije in vsa obstajajoča sredstva javnega informiranja, da je črna, usnjena aktovka, stara od deset do dvanajst let, dobro ohranjena, ki se odpira kot vsaka aktovka in ki ima dva kovinska, okrogla, ploščata gumba za odpiranje na zgornji strani, da je ta ista aktovka, bila danes pozabljena v avtobusu, ki kroži na progi številka dve, okrog pol enajstih.

USLUŽBENEC: Počasi, počasi gospod. Umirite se ... Pravite, da je v aktovki pomemben dokument.

STARČEK: Zelo pomemben dokument.

USLUŽBENEC: Original?

STARČEK: Original, bog te nima rad.

USLUŽBENEC: Nimate kopije?

STARČEK: Ne, nimam.

USLUŽBENEC: Kakšne vrste dokument je?

STARČEK: Unikat, unikat, če vam rečem.

USLUŽBENEC: To že, to že, ampak ali gre za zapisnik, tožbo, pismo, odločbo ...

STARČEK: Recept.

USLUŽBENEC: Kuharski?

STARČEK: Zdravniški. Unikatni zdravniški recept iz 1532. leta. Podpisal ga je lastnoročno doktor Otto Štrohar.

USLUŽBENEC: Kako, kako?

STARČEK: Kaj, kako?

USLUŽBENEC: Moram zapisati. Otto Štro ... Štro ...

STARČEK: Doktor Otto Štrohar.

USLUŽBENEC: In?

STARČEK: Kaj in? Kaj in?

USLUŽBENEC (*bere, kaj je zapisal*): Dokument je unikat, zdravniški recept iz 1532. leta. Podpisal ga je lastnoročno doktor Otto Štrohar. Kaj je še na receptu?

STARČEK: Vi resno mislite, da je vse to potrebno?

USLUŽBENEC (*užaljen zapre zapisnik*): Kolikor vi sodelujete z nami, toliko vam mi lahko pomagamo. Nasvidenje, gospod. (*Pripravljen, da gre.*)

STARČEK: Počakajte, počakajte. Na receptu je predpisano zdravilo. Zdravilo, ki se predpiše, ko je nekdo težko bolan. Je za bolnike, ki so se zgubljali, ki so padali v komo, ki niso bili sposobni zdrave presoje, ki so trpeli zaradi atrofije možganov ...

USLUŽBENEC: Ime zdravila?

STARČEK: Kakšno ime zdravila, bog nebeški? To je začetek 16. stoletja. Vi mislite, da so takrat obstajale lekarne?! Farmakologije sploh ni bilo. Recepti so bili navodila, kako se neko zdravilo pripravi, in to so bili unikatni odmerki za vsakega pacienta posebej. Brez tega dokumenta ne morem ničesar dokazati, kako ne razumete.

USLUŽBENEC: In kaj pravzaprav bi morali dokazati?

STARČEK: Napačni tok zgodovine, človek božji. Napako v zgodovini. Resnico, resnico želim, da obsije svetloba spoznanja.

USLUŽBENEC: Z zdravniškim receptom? ...

STARČEK: Doktor Otto Štrohar je bil osebni zdravnik cesarja Pavla Petega. Recept je bil podpisan petnajstega decembra, 1532. leta. To je tri dni, preden je bila podpisana abdikacija cesarja Pavla Petega. Po abdikaciji cesarja, anektiran je bil cel južni del Brsjaško-Mijaškega cesarstva, kar pomeni, da bi bil danes, ta anektirani del, del ene in iste dežele. Recept je kronski dokaz, da cesar Pavel Peti ni bil izdajalec. Recept je dokaz, da se podpisani izdajalski dokument ne sme sprejeti kot veljaven, zato ker je bil cesar očitno v težkem zdravstvenem stanju.

USLUŽBENEC (*na pult položi veliko knjigo*): Izvolite. Poglejte.

STARČEK: Kaj je zdaj to?

USLUŽBENEC: Katalog različnih modelov aktovk. Pokažite mi model vaše aktovke.

STARČEK: Mislim, da je ta.

USLUŽBENEC: Kaj pa kovinski gumbi?

STARČEK: Kaj, kaj, kaj spet kovinski gumbi?!?! ...

USLUŽBENEC (*zavrti nekaj strani kataloga, mu kaže*): Ta, ta ali pa ta model.

STARČEK (*gleda; kaže*): Ta.

USLUŽBENEC: Prepričani?

STARČEK: Prav ta je. Gotovo. Gotovo.

USLUŽBENEC: Odlično.

STARČEK: Kaj je odlično?

USLUŽBENEC (*se smeje*): Vaša aktovka je najdena.

STARČEK: Prosim? ...

USLUŽBENEC: Popravili boste napačni tok zgodovine, gospod ... (*Pogleda v svoj zapisnik.*) ... David Šarič.

STARČEK: Vi, človek, nimate niti malo takta. Kako da vas ni sram, ko se takole igrate z menoj?

USLUŽBENEC: Vašo aktovko so prinesli v pisarno natančno tri minute čez poldne.

STARČEK: Sram vas bodi.

Uslužbenec s police pod pultom potegne črno aktovko.

USLUŽBENEC: A je to ta?

Starček gleda aktovko, ne more verjeti. Toda res je, to je njegova aktovka.

STARČEK: O, Bog, o, moj Bog ...

USLUŽBENEC: A je to vaša aktovka?

STARČEK: Kako? ... Kdaj ste jo našli? ...

USLUŽBENEC: Saj sem vam povedal. Natančno tri minute čez popoldne ... so jo prinesli.

STARČEK: Hvala ti. Hvala ti, Bog. Ne morem verjeti. Ne morem. Oprostite mi, gospod. Ves čas sem mislil, da se mi posmehujete. Oprostite mi, prosim.

USLUŽBENEC: Vse je v redu, je že v redu, gospod Šarič.

STARČEK: Kdo jo je našel?

USLUŽBENEC: Gospod, ki jo je našel, je rekel, da ne želi nobenega plačila, nobene nagrade.

STARČEK: Jaz bi vseeno hotel ...

USLUŽBENEC (*mu pokaže neki papir*): Potrebujem samo vaš podpis, gospod.

STARČEK (*podpiše*): Ampak jaz bi res z veseljem želel kar koli ...

USLUŽBENEC: Ni treba, res ni treba. Vse je v redu. Vse je v redu, gospod Šarič.

STARČEK: Vi ne veste, kaj to pomeni zame. Vse življenje, vse življenje delam na rehabilitaciji cesarja Pavla Petega. Napisal sem že tri knjige, ampak brez materialnega dokaza, veste, je vse samo hipoteza. Vedel sem. Vztrajnost in doslednost pri delu sta zmeraj poplačani. Končno.

Vsaj na pijačo vas moram povabiti, res vas moram povabiti...

USLUŽBENEC: Ni treba, ni treba, res ni treba, hvala, hvala.

Starček odpre aktovko; gleda vanjo, izvleče notes in arhivski dokument, ves nasmejan; gleda dokument; gleda; naenkrat se mu obraz zresni; gleda Uslužbenca, pa spet dokument; gleda, gleda, gleda; njegov obraz postaja bledezelen od strahu; panično premetava po aktovki; spet gleda dokument.

STARČEK: To ni to.

USLUŽBENEK: Prosim?

STARČEK: To ni moja torba.

USLUŽBENEK: Kako ni.

STARČEK: Ne, ni.

USLUŽBENEK: Kako ni, no, dajte, pogledjte, tu je dokument.

STARČEK: Ni ta.

USLUŽBENEK: Kako, ni ta ...

STARČEK: To je dokument iz 1632. leta. Kako da ne razumete. To je sto let pozneje. To je neki zapis, o neki perzijski legendi. To ni moj dokument, to ni moja torba.

USLUŽBENEK: Ni mogoče. (*Spet gleda dokument, toda dokument je res iz 1632. in ne iz 1532. leta.*)

STARČEK: Ta ni moja, dajte mi mojo torbo. Dajte mi mojo ...

USLUŽBENEK: Danes smo dobili samo to aktovko.

STARČEK: Mojo, mojo, dajte mi mojo!!!

USLUŽBENEK: Imamo samo še eno rjavo in eno plastično, moderno.

STARČEK: In moje nimate?

USLUŽBENEK: Ne, žal, nimamo.

STARČEK: Dajte mi, dajte mi ... dajte mi ...

USLUŽBENEK: Nimamo, če vam rečem ...

STARČEK: Vodo, vodo mi dajte.

USLUŽBENEK: Vodo? Vodo pa imamo, ja. (*Hitro mu prinese vodo; Šarič pije.*) Počasi, počasi. Umirite se, gospod Šarič. Saj se bo našla. Samo počasi. Potrpežljivo. Kdo bi to ukradel. Komu je to potrebno.

STARČEK: A ste prepričani, da nimate še kakšne aktovke?

USLUŽBENEK: Prepričan sem, gospod, prepričan. Ampak jo bomo našli. Bodite brez skrbi, gospod Šarič. Gotovo jo bomo našli.

Pojavi se Cesar Pavel Peti; vidi ga samo gospod Šarič. Ko ga starček zagleda, osupne, okameni.

STARČEK (*šepetaje*): Tukaj je.

USLUŽBENEK: Gospod Šarič ...

STARČEK: O njem sanjam vsako noč. Vsako noč. Od takrat, ko sem začel pisati njegovo biografijo. Celih dvainštirideset let. Vsako noč me obišče v sanjah in zahteva od mene resnico. Ali zdaj spim? Ne. Se mi sanja? Ne. Ampak on je tu. Pogledjte. Tu je. Pogledjte ga.

USLUŽBENEC: Kaj vam je gospod? Gospod Šarič, kaj vam je?

STARČEK: To je on. To je on. Poglejte ga, pogledajte.

Starček kaže s prstom na Cesarja, Uslužbenec gleda v to smer, toda ne vidi ničesar.

USLUŽBENEC: Gospod, gospod Šarič, popijte še malo vode, popijte še malo, gospod, prosim vas ...

STARČEK: Vsako noč pride in reče: "David, David, sperj madež z mojega obraza! Ne morem se umiriti, vse dokler se ne bo prižgala luč resnice, vse dokler svetloba ne bo zmagala nad temo. Nisem prodal niti pedi zemlje. Bil sem bolan. V agoniji so mi ničvredneži podtaknili, naj podpišem abdikacijo. V agoniji so nemarneži z mojo roko podpisali to nesramno izdajo južnega dela cesarstva. Moji ljudje so mi to naredili. Moji so me izdali. Eleonora, Leopold in tisti pokvarjeni Kuzman. Moji sorodniki, moja kri". (*Cesarju, glasneje.*) Bom, bom. Vse bom dokazal. Samo korak je manjkalo. Imel sem resnico v rokah. Verjemite mi. V rokah sem jo držal. V torbo sem jo dal.

USLUŽBENEC: Gospod, umirite se, dajte no, usedite se, čisto ste mokri, naj pokličem zdravnika? Gospod, ali naj pokličem zdravnika? ... Gospod Šarič? Gospod Šarič?! ...

STARČEK (*Cesarju*): Presvetli cesar, bodite potrpežljivi. Že dvainštirideset let se neutrudno ukvarjam z vašim primerom. Razkril sem vso skrivnost. Samo torbo sem izgubil.

USLUŽBENEC: Saj vem, saj vem. Ampak jo bomo že našli, jo bomo že našli, verjemite mi, če vam rečem ...

STARČEK (*Cesarju*): Nič čudnega ne bo, če me zdaj kap ...

USLUŽBENEC: Takoj bom poklical zdravnika, takoj, vi dihajte, samo dihajte, globoko dihajte, globoko ...

STARČEK (*Cesarju*): Pa naj me kap, naj me, nimam več česa izgubiti. Vi ste izgubili ozemlje in čast, jaz pa vse. Življenje je, življenje je ...

USLUŽBENEC (*po telefonu*): Halo, halo urgenca? Halo! Prosim vas, nujni primer na Schubertovi ulici tri, ja, v uradu za izgubljene stvari. Ja. Prosim vas, nujno je, nujno, zelo nujno ...

STARČEK: Življenje je, življenje je ... urad za izgubljene stvari ...

Starček se zamaje, omedli. Uslužbenec ga poskuša zbuditi iz nezavesti. Skaklja okrog njega, treplja ga po obrazu. Vstopi Alica, punčka, stara največ deset let. Na hrbtu nosi veliko in težko šolsko torbo.

ALICA: Striček, striček! A mi daš nekaj, prosim, za sendvič.

Tema.

5.

Na sredini velike plantaže smokey in datljevcev. Alica pod smokvijo požrešno nabira sočne sadeže in je. Zasači jo GNOM, človek nizke rasti – škrat, star okrog petdeset let, arabskega porekla. To, da je arabskega porekla, se vidi po barvi njegove kože in po fizionomiji.

GNOM: Ej, ti! ...

ALICA: Uh, kako si me prestrašil.

GNOM: Kaj počneš tukaj?

ALICA: Ne vidiš, da jem.

GNOM: Si vprašala koga, če smeš?

ALICA: Tako sladkih smokey in dateljnov še nikoli nisem jedla. Tako sem bila lačna.

GNOM: Od kje si, dekle?

ALICA: Iz mesta.

GNOM: Katerega mesta?

ALICA: Iz našega mesta.

GNOM: Kako si prišla sem?

ALICA: Ne maram matematike. Zbežala sem iz šole. Domov nisem smela, ker bi mama takoj pogruntala, da sem zbežala od matematike. Šla sem v park. Na sprehod, da zapravim čas. V parku pa sami starčki in kak ekshibicionist. Hotela sem do glasbenega paviljončka. Da bi skrajšala pot, sem prečkala neki travnik in za nekim velikim grmom opazila visok kamnit zid. Stokrat sem že bila v parku, toda nikoli nisem opazila zidu. Zanimalo me je, kaj je za zidom. Splezala sem in, hop, že sem bila tu. Poglej, kako sem si spraskala kolena. Mama me bo ubila. Nikoli nisem videla toliko smokey, toliko datljevcev. Je to vse tvoje?

GNOM: Ja, moje.

ALICA: Imaš otroke?

GNOM: Ne.

ALICA: Da ne! Kako lahko poješ toliko dateljnov in smokey sam.

GNOM: Sploh jih ne jem.

ALICA: Zakaj pa jih potem imaš?

GNOM: Kar tako.

ALICA: A mi lahko pomagaš, da splezam na zid?

GNOM: Zakaj?

ALICA: Moram nazaj. Mama me že čaka za kosilo.

GNOM: Kam nazaj?

ALICA: Nazaj, domov.

GNOM: Kje stanuješ?

ALICA: Saj sem ti že rekla, v mestu.

GNOM: Kilometre in kilometre naokrog ni niti enega mesta, dekle.
Samo puščava.

ALICA: Za zidom je park in na koncu parka je mesto.

GNOM: Za zidom je puščava, na koncu puščave je morje, na koncu morja je ocean.

ALICA: In na koncu oceana je vseeno park in mesto.

GNOM: Kako ti je ime, deklica?

ALICA: Alica. Tebi?

GNOM: A ti veš, kje rastejo dateljni?

ALICA: Tukaj, na dateljniovih palmah, a ne vidiš?

GNOM: Dateljni rastejo tam, kjer je zelo toplo. Tam, kjer je zelo toplo, je puščava. Za zidom je puščava.

ALICA: V redu, naj ti bo, pa puščava. Če mi nočeš pomagati, bom pa sama. *Alica skoči. Z rokama se prime za rob zidu. Z vso močjo se poskuša dvigniti, toda uspe ji samo toliko, da pokuka čez zid; gleda, gleda, in res, okrog in okrog je samo puščava; na koncu svojih moči zabinglja z nogicami in ker ne more zdržati več teže svojega telesa, zdrsne navzdol in se močno popraska. Gleda Gnoma z očmi, polnimi presenečenja, zmedenosti in strahu.*

GNOM: Rekel sem ti, da je puščava.

ALICA: Kako puščava? ...

GNOM: Puščava.

ALICA: Jaz nisem šla skozi puščavo. Šla sem skozi park. Kako sem prišla sem?

GNOM: To te tudi jaz sprašujem.

ALICA: Šla sem v park. Na sprehod ...

GNOM: Tukaj ni parkov, deklica.

ALICA: Seveda so.

GNOM: Kje?

ALICA: V mojem mestu so ...

GNOM: Mogoče pa to tukaj ni tvoje mesto.

ALICA: Kaj pa je?

GNOM: To tukaj je Aleksandrija.

ALICA: Kaj?

GNOM: Aleksandrija. Si v mojem vrtu, ki ima tristo smokev, tristo dateljniovih palm in tristo oljk.

ALICA: In kje je ta Aleksandrija?

GNOM: Tukaj.

ALICA: In to ni v mojem mestu?

GNOM: Aleksandrija je mesto, deklica.

ALICA: Kje?

GNOM: V neki deželi.

ALICA: V Evropi?

GNOM: V Evropi ne rastejo dateljni, deklica.

ALICA: Čudno. Prav zares čudno. Učim se v šoli, ki je v centru mesta.

Mesto je v centru države, ki je v centru Evrope, in samo zato, ker ne maram matematike, sem zbežala iz šole, ki je v centru mesta, ki je v centru države, ki je v centru Evrope, in skozi Tivoli, mestni park, sem prispela v Aleksandrijo, v tvoj eksotični vrt, sredi puščave. Perfektno.

GNOM: Vse poti nekam peljejo, Alica.

ALICA: Hočem domov.

GNOM: Izgubila si se, deklica.

ALICA: Nisem se izgubila.

GNOM: Vse, kar se ima, in vse, kar je, se lahko izgubi. Moramo se navaditi izgubljanja. (*Gre proti njej.*)

ALICA: Samo dotakni se me, s krikom te bom odpihnila ...

GNOM: Lahko bi se izgubila v velemestu, v gozdu, v nakupovalnem centru, v podzemni, v labirintu, na morju, sredi oceana, v džungli, v mreži cest in avtocest, lahko bi se izgubila v vesolju, v temi, v eksotičnem parku ...

ALICA: Samo približaj se mi! ...

GNOM: Izgubljanje je brez dna, deklica.

Izgubiti oči je izgubiti vid

izgubiti vid je izgubiti luč

izgubiti luč je izgubiti sliko

izgubiti sliko je izgubiti barve

izgubiti barve je izgubiti ...

ALICA (*zakriči*): Mama!!!

GNOM: Ne se bati, Alica. Izgubiti oči, vid, luč, sliko, barve je morda dobiti boljši sluh. Prav tako kot je izgubiti lahko tudi osvoboditi se.

ALICA: Hočem domov!!!

GNOM: Zakaj se me bojiš, Alica? Tako dolgo sem te čakal.

ALICA: Ti? Mene?

GNOM: Čakal sem te vsak dan.

ALICA: Lažeš.

GNOM: Oljčni nasad, dateljnovе palme in oaza smojev so stari toliko kot jaz. To so visokorodna drevesa, Alica. Tvoja so.

ALICA: Spet lažeš.

GNOM: Čakal sem te in čakal, čakal z darovi.

ALICA: Kakšnimi darovi?

GNOM (*poda ji škatlo*): Na, tukaj so.

ALICA: In kaj je to?

GNOM: Odpri.

Alica odpre škatlo; dvomeče in z zadržkom gleda Gnoma. Iz škatle potegne svileno belo-temnomodro nagubano obleko, zlato verižico z obeskom, štiriperesno deteljico in staro usnjeno aktovko.

ALICA: Kaj je to?

GNOM: Svilena belo-temnomodra, nagubana obleka. Zlata verižica z obeskom, štiriperesna deteljica. In ... neka usnjena torba.

ALICA: Kakšni darovi so to?

GNOM: Ti niso všeč?

ALICA: Ne.

GNOM: Oprosti. Nimam drugih.

ALICA: In kaj naj počnem s to kramo?

GNOM: Obdrži jih. Mogoče ti bodo všeč, ko boš zrasla.

ALICA: Dvomim.

GNOM: Ostani z menoj Alica, prosim te.

ALICA: Moram domov.

GNOM: Poznam veliko zgodb, Alica.

ALICA: Kakšnih zgodb?

GNOM: Zanimivih zgodb. Bi rada, da ti kakšno povem? Naj ti eno povem, prosim te.

ALICA: Potem mi boš pomagal čez zid?

GNOM: Nočeš ostati z menoj?

ALICA: Obljubi, da mi boš pomagal?

GNOM: Bom Alica.

ALICA: Obljubiš?

GNOM: Obljubim.

ALICA: A je dolga, ta tvoja zgodbica?

GNOM: Ne, ni.

ALICA: Potem pa povej, daj.

GNOM: Tam, v Perziji, je živela Tulipa. Nastala je iz solz svojega dragega ljubimca Ferhada. Legenda pravi, da je Ferhad, mladenič, obdarjen z vsemi vrlinami in lepoto, neke noči sanjal o popolnem dekletu, tako ljubkem, prelestnem in lepem dekletu, po imenu Tulipa. Ko se je prebudil, je bil tako navdušen, da se jo je še istega jutra odpravil iskat. Po letih in letih jalovega in mučnega iskanja, je prišel do nekega polja. Narava je občutila njegovo žalost. Vse se je ustavilo. Niti

vetrc ni zašumel. Ne trava, ne drevje, niti list ni vztrepetal. Tudi nebo se je ustavilo. Ferhadovo srce je začelo pokati kot ledena gora, lomilo se je kot deblo, ki poka, ko pada proti tlom. Svoje ljubezni se je spominjal tako jasno, vendar je nikakor ni mogel najti. Začel je jokati. Jokal je in jokal za svojo ljubeznijo. Na mestu, kamor so padale njegove solze, je zrastle prekrasna roža, in iz te rože se je rodila Tulipa. Prelepa. Popolna. Enkratna. Prav taka kot v Ferhadovem snu. Tulipa ... Vendar je Ferhad nikoli ni videl. Preden jo je ugledal, je umrl, od velike žalosti.

Tema.

Appendix 1

V letališki čakalnici. Potniki sedijo, stojijo, hodijo in kadijo. Alba, albinka, ki smo jo spoznali v drugi zgodbi, zdaj stara dvainsedemdeset let, sedi, ob sebi ima kovček na kolescih. Nekaj sedežev naprej sedi Gnom iz eksotičnega vrta, lastnik oljčnega nasada, plantaže dateljnovih palm in smokev. Zelo verjetno je, da je to njen izgubljeni sin. Tudi on ima ob sebi ročno prtljago.

Iz zvočnikov je slišati glasbo, tako kot na letališčih. Glasba preneha igrati. Zasliši se zvočni signal, ki ga predvajajo pred napovedmi.

GLAS IZ OZVOČENJA: Spoštovani potniki, napovedujemo let za Stuttgart, številka ena-šest-sedem-sedem. Vse potnike prosimo, da se zglasijo pri carinski kontroli. Izhod številka tri.

Iz zvočnikov se spet oglasi glasba.

Alba vztrajno gleda Gnoma. Ko ta opazi, da strmi vanj, jo pogleda in malce arogantno vpraša.

GNOM: Ja?

ALBA: Oprostite, kakšen parfum je to?

GNOM: Davidov. Tudi David *for woman* obstaja. Tudi tukaj ga prodajajo, na letališču.

ALBA: Hvala.

Premor. Oba strmita predse. Alba se spet obrne h Gnomu.

ALBA: Letite na Dunaj?

GNOM: V Aleksandrijo, tranzit prek Dunaja.

ALBA: Živite tam?

GNOM: Ja.

ALBA: Tam je zelo lepo.

GNOM: Ste bili tam?

ALBA: Ne, videla sem na televiziji.

GNOM: Ja, ja, lepo je, lepo. Zdaj je vroče. Včasih tudi do dvainštirideset stopinj. Sadje zori, zori. Osem mesecev z neba ni padla niti kaplja.

ALBA: Ne maram vročine.

GNOM: Tudi mi je ne maramo preveč, vendar kar je naše, je naše.

Dolg premor. Iz zvočnikov je slišati glasbo. Potniki čakajo. Alba spet pogleda Gnoma.

ALBA: Oprostite, kako ste rekli, da se imenuje parfum?

GNOM: Davidov.

ALBA: Ja, ja, Davidov. Davidov ... (Zase.) ... Moram si zapomniti ... Davidov ...

Glasba iz zvočnikov utihne. Zasliši se zvočni signal, ki ga predvajajo pred napovedmi.

Tema.

Appendix 2

Glas iz ozvočenja:

SIMON NIKOLI NI PRIŠEL DO MAMINE MATURANTSKE OBLEKE
ALBA NIKOLI NI IZVEDELA DA JE TRI MINUTE SEDELA ZRA-
VEN SVOJEGA SINA

LIZA NIKOLI NI NAŠLA MAMINE ZLATE VERIŽICE Z ZLATIM
OBESKOM, ŠTIRIPERESNO DETELJICO

DAVID NIKOLI NI NAŠEL IZGUBLJENEGA DOKUMENTA

ALICA SE NIKOLI VEČ NI VRNILA DOMOV IZGINILA JE KO JE
ODŠLA NA SPREHOD V PARK